Doğan Kardeş

Aralık 1962 ★ 125 Kuruş

HAYVAN DOSTLARI

Tarık Kutlar

Bilûn Gürbüz

Banû Arcasoy

Nevin Nizipli

Ömer Yetiş

Yavuz Soyuak

Osman Sezen

Oğuz Soyuak

T. Günay

Meftun Yetiş

Emel Derbend

Lâle Baran

Nilgün Özsoy

Zerrin Aynaoğlu

Ayfer Kaymal

Füsun Karamustafa

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 525 - Aralık 1962

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✱ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 Istanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. S Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasına» uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları **YAPI ve KREDI BANKASI** *nın kültür hizmetlerinden biridir.*

Satranç Turnuvamız 15 Aralıkta başlıyor

Doğan Kardeş'in memleketimizde ilk defa olarak düzenlediği «Çocuklararası Satranç Turnuvası» na İstanbul'dan 24 ve diğer şehirlerden de 8 kadar kardeş katılmak istedi. Dışarıdaki kardeşlerin İstanbul'a gelmeleri mümkün olamıyacağı için, turnuvamız şimdilik yalnız İstanbul'daki kardeşlerin arasında yapılacak...

Turnuvamız 15 Aralık Cumartesi günü saat 14.00 te Yapı ve Kredi Bankasının Beyoğlu'nda Tepebaşındaki Umum Müdürlük binasında başlıyacaktır.

Turnuvaya katılacak kardeşlerin ana-babaları veya her hangi bir büyükleri ile o gün tam zamanında bankaya gelmeleri rica olunur.

Turnuvayı (İstanbul Satranç Kulübü) idare edecektir.

Çok heyecanlı geçeceğini umduğumuz bu turnuvaya katılacak kardeşlere şimdiden başarılar dileriz.

İstanbul dışından turnuvamıza katılmak istiyen bütün kardeşlere candan teşekkür ederiz.

BU KİTAPLAR DA SİZİN İÇİN

Doğan Kardeş'in son yayınladığı kitaplar çok beğeniliyor. Bunları bir bir size de tanıtalım:

1. Esin Talu ablanın sizin için hazırladığı

«Çocuklar için görgü»

Hep bilirsiniz ki, terbiyeli insan demek, sevilen, sayılan insan demektir. Kim herkes tarafından sevilmek, sayılmak istemez? Terbiye, gönül kapılarını açan anahtardır. Bu kitabı okuyunca bu tılsımlı anahtar sizin olacaktır. (Fiyatı 350 kr.)

★

2. Hasan Âli Ediz amcanın sizin için derlediği

«Yazının hikâyesi»

Bundan önce Doğan Kardeş yayınları arasında çıkan «Eşyaların hikâyesi, Işığın hikâyesi, Saatin hikâyesi» adlı kitapları okumuş olanlar bu yeni çıkan «Yazının hikâyesi» ni de aynı heyecanla okuyacaklardır. Çünkü bu kitaplar sizi hiç sıkmadan bilgi hazinenizi zenginleştiren çok kıymetli kaynaklardır.

Ödemeli sipariş adresi : P. K. 1146

GECENİN saat onuydu. Duvardaki kocaman guguklu saatin tepesindeki kapak açıldı ve minik guguk kuşu dışarı çıktı. «Gugguk, gugguk» diye on defa öterek Yeşilçam ailesine yatma vaktinin geldiğini bildirdi.

GUGUK KUŞUNUN TATİLİ

Herkesin yataklarına yatması Guguk kuşunun çok hoşuna gitmişti. Kendisi de dinlenmek istiyordu. Çünkü ertesi gün gezmeğe gidecekti. Kırk yılda bir ele geçirdiği böyle bir tatilin tadını çıkarmak için iyice uykusunu almak istiyordu.

Yeşilçam ailesi guguk kuşuna öylesine bağlıydı ki, onsuz hiçbir iş yapamazlardı. Yataktan onun sesiyle kalkarlar, yemeklerini ona göre yerler, kısacası en ufak bir şey için bile ona başvururlardı. Bu yüzden minik guguk kuşu yıllardır doya doya gezip eğlenememişti.

Ertesi gün tatil yapmağa karar vermişti ama Yeşilçam ailesini de unutmamıştı. Ulu meşede oturan ihtiyar baykuş bir günlüğüne onun görevini üstüne almaya söz vermişti.

Ertesi sabah daha şafak sökerken baykuş kardeş geldi. Bütün gece av peşinde dolaşmaktan bitkin düşmüştü. Guguk kuşunun yerine geçtikten sonra uyuklamaya başladı. Geceleyin hiç gözünü kırpmamıştı. Vaktinden biraz erken ötmenin hiçbir zararı olmıyacağını düşünerek kısık sesiyle altı defa öttü. Böylece artık biraz olsun kestirebilecekti.

Bay Yeşilçam yıllardır sabahleyin, kuşun altı defa öttüğünü duyar duymaz yataktan kalkar işine gitmek için hazırlanmağa başlardı. Fakat o sabah daha uykusunu alamamıştı. Saatin önünden geçerken başını kaldırıp baktığında daha beş buçuk olduğunu gördü.

Gözlerini uğuşturarak «Allah, Allah» diye söylendi. «Guguk kuşunun öttüğünü duyduğuma eminim. Hattâ sesi biraz nezleliymiş gibi geliyordu. Yoksa rüya mı gördüm? Her ne ise canım. Bir defa kalktım. Artık yatamam. Yalnız anneyi de bana kahvaltı hazırlaması için böyle erken erken uyandırmak doğru değil. Zaten yarınki kabul günü için gece geç vakitlere kadar oturdu. En iyisi ben fabrikaya giderken yol üstündeki kantinden bir şeyler alıp karnı-

mı doyururum.»

Yaşlı baykuş şöyle biraz kestirdikten sonra uyanacağını sanmıştı ama kendine gelinceye kadar aradan iki saat geçti.

Bir ara gözlerini açtı. Hemen dışarı çıkıp saate baktı. Işık gözlerini kamaştırdığından sayıları pek iyi seçemiyordu. Aklına guguk kuşunun söylediği şeyler geldi. Kendisine evin çocuklarını tam saat yedide uyandırmasını tembihlemişti. Hemen o boğuk sesiyle yedi defa öttü. Sonra usulca tekrar kulübesine çekildi.

Çocuklar yataklarından fırlayıp yemek odasına koştuklarında saatin yedi buçuk olduğunu gördüler. Anne de bu olana hayret edip duruyordu.

«Yaa» diyordu. «Demek uyuyakalmışız. Kuş yedi defa ötmedi mi çocuklar? Yoksa bana mı öyle geldi?»

Çocuklar hep bir ağızdan, «Evet, evet, biz de duyduk anneciğim» dediler.

En küçükleri, «Kuşun sesi ne komikti değil mi?» diye atıldı.

Başka biri de, «şimdi bunu konuşacak vaktimiz yok. Otobüsü kaçırırsak okula geç kalırız.»

Çocuklar hemen hazırlanmağa başladılarsa da otobüs evlerinin önünden geçtiğinde daha kahvaltı etmemişlerdi. Anneleri çocuklara oturup rahat rahat karınlarını doyurmalarını söyledi. Bu arada kendisi de komşunun şoförüne çocukları okula bırakmasını söylemeğe gitti.

Çocuklar gittikten sonra, anne de ev işlerini yapmağa koyuldu. Acele etmesi gerekiyordu. Yapılacak o kadar çok şey vardı ki, vaktin nasıl geçtiğini anlamadı bile. Eğer farketseydi guguklu saatin niçin sesi sedası çıkmadığını da araştırırdı.

Yaşlı baykuş bütün sabah uyudu. Uyandığında ortalık öylesine aydınlıktı ki, gözlerini bile açamıyordu. Gözleri öylesine kamaşmıştı ki, hemen öğle olduğuna karar verdi ve on iki defa öttü. Bu sırada gerçekte saat birdi. Bayan Yeşilçam işini yeni bitirmişti. Sesi işitince kendi kendine «guguk kuşunun sesi biraz garip geliyor ama şimdi bununla uğraşmanın sırası değil.» diye mırıldandı.

Misafirler saat ikide geleceklerdi. Kadın üstünü başını düzeltmeden önce biraz dinlenmek için bir divanın üstüne uzandı. Daha yeni yatmıştı ki, bitişikte oturan postacının şarkı söyliye söyliye evine döndüğünü duydu. «Allah, Allah» diyerek yerinden fırladı. Çünkü komşu her gün tam bir buçukta evine gelirdi. Hemen koşup saate baktı. Bir buçuk olduğunu görünce gözlerine inanamadı.

«Bugün bu saate de ne oldu» diye söylendi. «İyi ki postacının sesini duydum yoksa misafirlerim beni bu kılıkla yakalıyacaklardı.»

Bu arada yaşlı baykuş iyice uykusunu almış ve dinlenmişti. Artık saat başlarını tam zamanında bildiriyordu. Gerçi sesi yine boğuktu ama içerde misafirler öylesine bağıra çağıra konuşuyorlardı ki, kimsenin onu duyduğu bile yoktu.

Saat beşe doğru her biri allahaısmarladık diyerek ayrıldılar. Artık çocuklar da gelmişlerdi. Çok geçmeden baba da fabrikadan eve döndü.

Çocuklardan biri babaya guguklu saati şikâyet etmeğe başladı. «Guguk kuşu bu sabah bizi vaktinde kaldırmadı.» dedi. «Otobüsü kaçırdık. Eğer annem komşunun

Ayı balıkları hiç durmaksızın 8 ay yüzüyorlar:

Alaska ayı balıkları yeryüzündeki uzak mesafe yüzücülerinin başında gelirler. İlkbahar ve yaz aylarında Alaska kıyıları açıklarındaki kayalık adalara çekilip yavrularlar. Güz gelince yavrularıyla birlikte daha sıcak ülkelere doğru yola çıkarlar. Bu iri yapılı hayvanlar sonbahar ve kış boyunca tam sekiz ay hiç durmadan yüzerler. Bazan hiç karaya çıkmaksızın aşağı yukarı 9000-10000 km. yüzdükten sonra ilkbaharda tekrar Alaska'ya dönerler.

(Unesco'dan)

TATİL YARIŞMAMIZIN ŞİİR BÖLÜMÜNDE KAZANAN KARDEŞLERDEN

İDİL ÖZERDEM'İ TANITIYORUZ

Geçenlerde, bir cuma günü öğleden sonra saat 3'de büromuzun kapısı açıldı. İçeriye altın sarısı saçlı, zeki bakışlı cici bir kızkardeş, annesinin elinden tutarak girdi. Kendisine mektup yazarak çağıran «Doğan Kardeş»i arıyordu. Bu küçük konuğumuzun, tatil yarışmamızın şiir bölümünü kazanan kardeşlerden İdil Özerdem olduğunu öğrenince çok sevindik. İdil'le annesi Yazı İşleri odamızda birer koltuğa oturdular. Önce İdil'i başarısından ötürü kutladık. Sonra da uzun uzun konuştuk.

İdil Özerdem kardeş 1956 da doğmuş. Yani henüz 6 yaşında. İlkokula yeni başlamış. Annesi heykeltraş, babası Nihat Özerdem de mühendismiş. İdil sadece bu sayımızda bazılarını yayınladığımız o pek güzel şiirleri yazmakla kalmıyor, resimler de yapıyor. Bir yandan da bale dersleri alıyor.

İdil'le annesi bize bunları anlattılar. İdil annesinin çantasından resimlerinin fotoğraflarını çıkarıp gösterdi. Hepsini ayrı ayrı anlattı.

Ağaçlar, çiçekler, çocuklar, balerinler, evler, kediler. Resimlerden birinin adı «Düşünen kedi» Neden düşünüyor diye sorunca İdil kardeş gözlerini açarak cevap verdi :

«Düşünen kedi. Şu yavrulara ne yapsam da bir yemek bulsam diye düşünüyor.»

İdil'e sorduk :

«Hayvanları seviyor musun?»

«Seviyorum elbette.»

«Kedileri?»

«Onları da.»

«Kedin var mı?»

«Anneannemlerde vardı. Yazın Göztepe'de... Komşunun kedisiymiş. Bir gün bir de baktık ki, kedi geldi. Kapıdan bakıyor, kovduk, gene geldi. Bizi çok seviyordu. Her gün geldi.»

İdil böyle şeyleri anlatırken heyecanlanıyor. Bütün yüzü elleri ile anlattığı şeyleri yeniden yaşıyor. Ama gözleri hep gülüyor. Şiirlerini tabiî bir sesle, yapmacıksız okuyor. Bize oracıkta bir şiir okudu. Şiirin adı «Namaz kılan Anneannem». Biz de bütün Doğan Kardeş okuyucuları için yazdık şiiri:

İdil Özerdem — 2 Resim

Namaz kılan Anneanne:

Çok uzun namaz kılarsın
anneanneciğim
Çok severim namaz kılmanı senin
Yalnız çok uzun sürdürtme.
Namaz kılarken çok güzel
oluyorsun,
Başına beyaz başörtüsü
takıyorsun.
Göztepe'de oturuyorsun.
Fısıl fısıl dersin namaz
kılarken.
Seni çok severim anneanneciğim,
Paketler alırsın eline hep
bize gelirken.

Şiirini okuyup bitirince, gülerek «bitti» dedi.

«Bunu da yazalım mı?»

«Hayır o şiir değil.»

Sonra öbür sütunlarda okuyacağınız «İçiçe» şiirini söyledi.

İdil anneannesini çok seviyor. Anneannesi Göztepe'de oturuyormuş. İdil-

İdil Özerdem — 2 Resim

ler de Göztepe'de bir ev almışlar. Ama bu kış Firuzağa'da oturacaklar... İdil'in yeni başladığı okul hemen karşılarındaymış. Ama okula başladıktan birkaç gün sonra hastalanmış.

«Tam ben iyileşip okula yeniden gitmeye başladım, bu defa da öğretmenim hastalanmaz mı?» diyor.

İdil çiçekleri de çok seviyor. Ağaçları da. Çiçeklerden en çok gülü seviyor. Bol bol çiçek ve ağaç resimleri yapmış. Önceleri çiçekleri kocaman kocaman yapıyormuş, şimdi küçük yapıyor. Şiirlerini ne zaman aklına gelirse o zaman söylüyormuş. Bize bir de rüyasını anlattı. Bir kadın görmüş rüyasında. Çok çirkinmiş kadın. Çünkü gri elbisesi varmış ve ayaklarında da siyah ayakkabılar. Ama İdil korkmamış. Çünkü yanında çok sevdiği bebeği «Zeynep» varmış. İdil her gece Zeynep'le birlikte yatıyor. Zeynebin gözleri açılıp kapanıyor. Son günlerde bir gözünü kırpmağa başlamış Zeynep. İdil giderken, bize, «Zeynebin göz kırpması» üzerine bir şiir söylemeye söz verdi. Yakında gelip söyliyecek.

Bu sevimli ve çalışkan kardeşimizin başarısı hepimizi sevindirdi. Giderken ona ve annesine, bir gün adaşı İdil Biret gibi değerli bir sanatçı olmasını dilediğimizi söyledik.

İdil Özerdem kardeşin bu başarısının ilerde de hep devam etmesini diler, kendisini candan kutlarız.

GECE

Gece ay doğar,
Sonra yavaş yavaş
Gökün içine girer,
Gene gece olunca
Gene çıkar gökün içinden.
Gece olunca
Gökün rengi gene mavi olur,
Evler gene bile görünür
Aynı biçimlemede.
Otobüslerde görünür
Aynı biçimlemede.
Gece ne güzel şeydir.

İdil Özerdem

Hangisi Doğru'nun Cevapları

1. Darphane. 2.Mantar. 3. Verem 4. Ay ve güneşin sular üstündeki çekim kuvveti. 6. Lozan antlaşmasını

İdil Özerdem'in Şiirleri

TREN

Tren yürür gider
Tren yürür gelir
Tren doludur
Penceresinin ay'ı yıldızı olur.
Babam uyur geceleri trenin içinde,
Birisi pencereden baksa
Çimenliktir her taraf,
Arada bir de tren bağırır
Düüüüt der tren
Yürür yürür tren
Durur bir yerde.
Tren kahverengidir,
Babam Ankaraya gider
Orada beni özler.
Tren babamı getirir,
Cihangire getirir,
Ben babamı özlerim
Ben gelirim
Babamı öperim.

AKŞAM

Turuncu akşam
Pembe akşam
Tirşe akşam
Mor akşam,
Akşamları yıldızlar olur,
Her akşam insan uyuyunca
Gece olur.
Akşamları renk renk ışıklar yanar,
Akşam ne güzel zamandır
Anneannelerde pembe akşam olur.
Evde turuncudur
Neclâ teyzelerde tirşedir akşam
Mor çarşıda olur.

DENİZDE YÜZMEK NE GÜZEL

Denizde ne güzel yüzülüyor,
Uzaklardan vapur geçiyor,
Deniz çok ılıktı,
Dibinde yosunlar, midyeler
Sular eflâtundu,
Küçük balıklar bir arada geçtiler.

Kule yürüyor gibiydi,
Biz üstüne çıkınca
Kule bizi götürdü.
Tam da araba gibi olmuştu
Üç martı üstüne konmuştu
Hepsi aynı renk
Bembeyaz heykeller gibi durmuştu.

Eflâtundan eflâtuna yüzüyordum,
Su sıcaktı
Başka tarafları griydi denizin,
Gök güneşli değildi
Kara bulutlar hızlı hızlı gidiyorlardı
Kumlar gene bile parlıyorlardı.

İÇ İÇE

Bilirsin anneciğim,
Benim içim sana göre değil
Dışım sana göre.
Senin için güzel bir cins
Benim içim fena bir cins,
Senin için kırmızı
Benim içim yeşil,
Sen gülsün ben yaprağım.
Senin için çok renk
Benim içim az renk.

TATİL YARIŞMAMIZI KAZANANLAR

ZERRİN YAŞAR KARDEŞİN YENİ BAŞARISI

Geçen yıl tatil yarışmamızı kazanan Zerrin Yaşar kardeş bu yıl da Tatil Yarışmamızı hikâye bölümünde kazandı. Gelecek sayılarımızda kendisiyle yaptığımız bir konuşmayı da okuyacağınız Zerrin Yaşar Kardeş'in bu yılki yarışmamızı kazanan yazılarından birini aşağıda okuyacaksınız. Zerrin Yaşar'ı candan kutlarız.

KARA YILAN

Birkaç sene evvel babam, görevli olarak Araban'a giderken, bizi de götürmüştü. Üç ay kalmış, orayı çok sevmiştik. Burası yeni kurulmuş bir ilçe idi. Akarsuyu güzel pınarları vardı.

Bu sirin yeri tekrar görmek istedik. Tatilimizin son birkaç gününü de orada geçirecektik.

Ben ve kardeşim Nevin, jipin önünde oturuyorduk. İki yanımızdaki ağaçlara bakıyor ve babamın bu yerler hakkında anlattıklarını dinliyorduk. Çok susamıştık. Bir ara babam, «şuralarda bir pınar olacak» dedi. İlerde Merzimen çayı kenarında bir kaynak gördük. Şoför Şaban amca, hemen durdu. Jipten indik. Pınarın yanına geldik. Suyu buz gibi idi. Doya doya içtik. Çayın iki yanında, yüksek söğüt ağaçları vardı. Pınar suyunun aktığı kanala baktığımız zaman, küçük küçük balıkların bulunduğunu gördük. Bir yılanbalığı da taşın altına saklanmış avlanıyor, fırsat kolluyordu. Minik balıklar, bu düşmanlarından habersizdiler. Biz onlara acıdık ve yılanbalığını oradan kaçırttık. İçimiz rahatlamıştı.

Tekrar jipe bindik. Kara taşlar yolun iki yanını kaplamıştı. Susuz bir ovadan geçi-

Hangisi Doğru?

1. **Para basılan yere ne denilir?**
   Darphane - Haddehane - Tersane
2. **Şu bitkilerden hangisi kendi besinini kendisi yapamaz?**
   Sardunya - Mantar - Çam
3. **Herkesin hiç değilse yılda bir defa göğüs röntgenini aldırması gereklidir. Böylece kendisinde şu hastalıklardan hangisinin olup olmadığını anlar?**
   Tifo - Çocuk felci - Kızamık - Verem - Bronşit
4. **Açık denizlerde gel-git denilen suların alçalma ve yükselmesinin sebebi nedir?**
   A. Denizlerdeki fırtınalar
   B. Ay ve güneşin sular üstündeki çekim kuvveti
   C. Deniz diplerindeki depremler
   D. Deniz çanaklarındaki volkan püskürmeleri
5. **24 Temmuz 1923 tarihi size neyi hatırlatır?**
   Lozan Antlaşmasını - Sevr Antlaşmasını - Yazı Devrimini.

vorduk. Biraz sonra Yavuzeli'nin yeşillikleri göründü. Burası da yeni kurulan küçük ilçelerden birivdi. Evleri bir höyüğün dibine yapılmıştı. Yolun kenarındaki söğütlerin altında bulunan kahvesinden gazoz içtik.

Yine yola koyulduk. Sağ yanımızda, ilçenin serpilmiş son evlerini geçmek üzereydik. Yolun sol yanında, bir dut ağacı vardı. Altında bir kovun sürüsü dinleniyordu. Bir çoban köpeği, gölgeye uzanmıştı.

Birden şoför Şaban: «Yılana bakın» diye bağırdı.

Şaşırmıştık... Kara, Kalın ve çok uzun bir yılan; sürünün yanından yola doğru süzülüyordu. Bir anda, yolu bir kenarından öbür kenarına kadar kaplamıştı. Ani bir fırenle durduk. O da durdu. Başını verden kaldırdı. Bütün korkunçluğuyla bize baktı. Güneste siyah derisi pul pul, pırıl pırıl parlıyordu. O pırıltıları hiç unutamıyorum. Donmuş gibiydik. Karayılan yavaş yavaş, başını evlere doğru çevirdi. Kıvrılarak önümüzden geçti, kenardaki evlerden birinin su deliğinden içeri girdi.

Yılan, sürünün, çobanın, köpeğin yakınından geçmiş, ona hiç birisi aldırmamıştı. Şaşkınlığımız devam ediyordu. Merakımızı yenemiyerek arabadan indik. Annem; «Birine soralım» dedi. Oradaki ihtiyar bir adama, gördüğümüzü anlattık.

— Niçin bu yılanı öldürmüyorsunuz. Girdiği eve zararı dokunmasın? dedik.

İhtiyar amca güldü:

— Bu karayılan, bizim ilçenin uğurudur. Ne kadar fare köstebek varsa öldürür. Hattâ tarlalarımızdaki zararlı hayvanları yemesi için onu her zaman ararız. Aklımızın erdiği günden beri burada yaşar. Kimseyi ısırmaz. Hiçbirimiz de ona dokunmayız, dedi.

Jipimiz Karadağ'ın dik yamaçlarına çıkarken ben kendi kendime, «Demek yılan bile faydalı olduğu zaman, herkes tarafından sevilir ve aranır» diye düşünüyordum.

Kim Biliyor'un Cevapları

1. Levha haline getirilmiş demir ergimiş çinkoya batırılarak bir çinko tabakasıyla kaplanır. İşte buna galvanize saç adı verilir. Üstteki çinko demirin paslanmasını önler.
2. Eğer omurga tek parçadan yapılmış bir kemik olsaydı şüphesiz ki en uzun kemik denilince aklımıza o gelecekti. Fakat bilindiği gibi, omurga omur denilen 33 ayrı kemikten meydana gelmiştir. Vücudumuzdaki en uzun kemik uyluk kemiği denilen dizkapağı kemiği ile kalça kemiği arasındaki kemiktir.
3. Tasmanya Avustralya'nın güneyinde bulunur. Ondan Bass boğazıyla ayrılmıştır. 1642 de Holândalı bir gemici, Abel Janssen Tasman tarafından keşfedildiği için bu ad verilmiştir.
4. George Sand XIX. yüzyılda yaşamış bir kadın yazarın eserlerinde kullandığı takma adıdır.
5. Plâtin. Plâtinin özgül ağırlığı 21,5, altınınki 19,3 tür.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Niçin Kızlar Herşeyde Daha Önde

Karagözcük — Bugün sınıfta öğretmen, kızları bir methetti, bir methetti ki, sorma baba.

Karagöz — Herhalde bir sebebi olacak bunun.

Karagözcük — Güya kızlar erkeklerden daha çalışkanlarmış, daha meraklı, daha dikkatli, daha titizlermiş...

Karagöz — Korkarım ki, öğretmen haklı bu işte

Karagözcük — Haklı bile olsa, bunu kızların önünde yüzümüze vurmak doğru mu?

Karagöz — Haklı olan bir şeyi açıkça söylemek niçin doğru olmasın?

Karagözcük — Bizi ama kızların yanında küçük düşürdü.

Karagöz — Siz de kızacağınıza aklınızı başınıza toplayın da onlardan geri kalmayın. Anlat bakayım, bana ne yapmış kızlar? Sizi böyle kızdıracak ha?

Karagözcük — Ne yapacaklar? Doğan Kardeş'in tatil yarışmalarında mükâfat kazananların hemen hepsi kızmış.

Karagöz — Ya gördün mü bak, öğretmeniniz ne kadar haklı. Anlat bakayım bana, sizin neniz eksik kızlardan?

Karagözcük — (Susar).

Karagöz — Cevap versene, ne susuyorsun?

Karagözcük — Hiç.

Karagöz — Ne hiçi?

Karagözcük — Bizim kızlardan hiçbir şeyimiz eksik değil.

Karagöz — Yoo, yanılıyorsun, herhalde eksik bir şeyiniz var ki, bütün mükâfatları onlar kazanmış. Yoksa Doğan Kardeş jürisi erkeklere haksızlık mı yaptı sanıyorsun ha?

Karagözcük — Yoo... öyle bir şey aklımdan bile geçmedi.

Karagöz — E, o halde?

Karagözcük — Biz, doğrusunu istersen baba, bu işlere boş veriyoruz da ondan böyle oluyor.

Karagöz — Anlamadım, ne demek istiyorsun?

Karagözcük — Senin anlıyacağın, böyle şeylere ehemmiyet vermiyoruz biz.

Karagöz — Ya... İşte gördün mü, bak mesele bu. Siz erkekler hiç bir işi ciddiye almıyorsunuz. Kızlar ama öyle değil. Onlar her işi ciddiye alırlar. Onun için de her işte çokluk başarı kazanırlar. Bu benim doğrusu artık erkeklik haysiyetime dokunmaya başlıyor. Sizin hesabınıza ben utanıyorum.

Karagözcük — Biz ama istersek, babacığım kızları geçeriz.

Karagöz — Zor geçersiniz, onlardaki çalışkanlık, onlardaki sabır nerede sizde? Sizin aklınız, fikriniz hep eğlencede, oyunda. Kendinize çok güveniyorsunuz her işi son dakikaya bırakıyorsunuz. Sana o kadar söyledim, «oğlum şu Doğan Kardeş'in Tatil Yarışmalarına hazırlan» diye. Sen o uzun tatil günlerinde bir gün olsun oturup da iki satır yazmak için kalemi eline aldın mı?

Karagözcük — (Susar).

Karagöz — Yaaa, gördün mü bak, yine susuyorsun? Çünkü almadığını biliyorsun. Kimbilir başka kaç oğlan babası benim gibi böyle çenesini boşuna yorup durmuştur. Kızlar öyle değil, her işi zamanında yapmasını biliyorlar. Oyun da oynuyorlar, iş de yapıyorlar, çalışıyorlar da. Onun için de böyle her şeyde sizden daha çok başarı kazanıyorlar İster misin şimdi Doğan Kardeş'in satranç turnuvasını da kızlar kazansın.

Karagözcük — Yoo, babacığım, hiç zannetmem, böyle ince işlere kızların pek aklı ermez.

Karagöz — Büyük söz söyleme, hiç belli olmaz!

BAHAR

Geldi bahar deyince
Sevincimden uçtum göğe
Güneş te öpünce beni
Hemen koştum anneme.

Rezzan Mahmudoğlu

HARİKA GEMİ SAVANNAH

Birinci «Savannah» 1819

Bundan 143 yıl önce bir gün İngilterenin Liverpool limanına üç direkli, fakat küçük gövdeli bir gemi geldi. Adı SAVANNAH idi, Amerikan bayrağı altında, Amerikanın Atlantik sahilinde Savannah limanından gelmişti. İlk bakışta gemi bir yangın kazası atlatmış gibi görünüyordu: Yelkenleri direk ve serenleri dumandan kararmış, güverte yer yer kurum birikintileri ile kirlenmişti. SAVANNAH'da başka gemilerde bulunmayan iki şey göze çarpıyordu: Biri güvertede direklerin arasında burmalı bir sütun gibi duran kalın bir demir boru, öbürü teknenin iki yanında su dolabına benzeyen çarklar. Demir boru kazan külhanından dumanları çekip havaya vermeğe yarıyan baca, dolaplar da dönerek tekneyi ilerleten yan çarkları idi. Çarkları kazandan aldığı buharın basıncı ile çalışan bir makine döndürüyordu.

Atlantik'i batıdan doğuya ilk defa geçen buhar gemisi işte bu SAVANNAH idi. Ama yalnız buhar makinesini kullanarak değil, çünkü geminin bir defada alabileceği odun ve kömür yakıt ona ancak dört gün yetebilirdi. Hızı saatte beş deniz milini aşmıyordu. (Bir deniz mili = 1852 metre.) SAVANNAH 25 gün süren seyahatinin en büyük kısmını yelkenleri ile geçti. Makinesinden yalnız limanlara girip çıkarken manevra yapmak için, bir de rüzgârsız, durgun günlerde faydalanıldı.

Atlantiki ilk olarak doğudan batıya, hiç yelken açmadan yalnız buhar makinalarını kullanarak geçen SİRİUS adlı İngiliz gemisidir ki 1837 de İngiltereden Amerikaya gitmiştir. Bununla beraber Atlantiki ilk geçen buhar gemisi SAVANNAH sayılmış ve öyle bilinmiştir.

Yeni «Savannah»

Atlantiki ilk defa geçmiş ve böylece buhar gemilerine okyanus seferleri devrini açmış sayılan SAVANNAH, bir Amerikan gemisi olduğu için şimdi içinde bulunduğumuz ATOM devrinde Atlantiki ilk geçecek atom enerjisi ile işliyen geminin de bir Amerikan vapuru olmasını isteyen Amerikalılar yeni bir SAVANNAH yaptılar. Fakat asıl maksadın açık denizlerde sefer eden büyük yolcu ve ticaret gemileri ile petrol taşıyan tankerlerin atom enerjisi ile daha iyi işliyebileceklerini dünyaya göstermek emeli olduğu besbellidir.

Harbte Atom

Atom enerjisi ilk defa olarak İkinci Dünya Harbinde, 1945 de iki Japon şehrini yakıp yüzbinlerce insanı yok eden korkunç bir silâh olarak Amerikalılar tarafından kullanıldı. Harb bittikten sonra bu atom silâh gücünün arttırılması için çok çalışıldı. İlk atom bombalarına kat kat üstün güçte hidrojen bombaları yapıldı. Amerikalılardan sonra Ruslar da bu alanda büyük başarılar gösterdi.

Sulhte Atom

Fakat Atom enerjisini yalnız savaş için silâh

olarak kullanmak bu en büyük kuvvet kaynağını yalnız yıkıp yakmak için sarfetmek olacaktı. Halbuki ondan milletlerin normal yaşama hali olan Sulh zamanlarında türlü işler için faydalanmak mümkündü ve bu insanlık için elbette daha çok hayırlı olacaktı.

İşte bu düşünce iledir ki başta Amerika olmak üzere İngilterede ve dünyanın başka ileri memleketlerinde atom enerjisinden sivil hayatta faydalanmak için geniş ölçüde çalışmalar başladı.

Amerika atom enerjisi ile işleyen denizaltı gemileri ile bir kruvazör yaptı, pek büyük bir uçak gemisi de yapılmaktadır. Denizaltı gemilerinden NAUTİLUS'un kutup buzları altında Pasifikten Atlantike geçişinin hikâyesini geçen yıl içinde Doğan Kardeş'te okumuşsunuzdur. Rusların da Atom enerjisi ile işleyen denizaltı gemilerine sahip oldukları anlaşılıyor. Bütün bunlar hep harb ve savunma için silâh çeşitleridir. Diğer taraftan sulhte medeni hayat için de atom alanında büyük ilerlemeler görülmektedir. Ruslar daha birkaç yıl önce Kuzey Kutbu denizlerinde kullanılmak için atom enerjisi ile çalışan bir buzkıran gemi yapmışlardı. Amerikalılar yeni SAVANNAH gemisi ile bu yolda en ileri adımı atmış oldular.

Yeni Savannah

Yeni SAVANNAH zamanımızın en mükemmel gemisidir. Gerçi Atlantikte muntazam seferler yapan, meselâ *Queen Elizabeth, Queen Mary, United States, France* ve benzerleri kadar büyük değildir, onlardan hayli küçüktür: 20 000 ton. Hızı da ötekilerin hızı ile ölçülemez: 20 nottur, (ötekilerin hızı 30 nota kadar çıkar). (Not geminin bir saatte aldığı deniz mili demektir.)

SAVANNAH 10 000 ton yük ile 60 yolcu taşımak için yapılmıştır. Mürettebat 124 kişidir. Gemi inşa edilirken bir taraftan da başta süvari ve kaptanlarla makine mühendisleri olmak üzere bütün mürettebat bu yepyeni geminin yepyeni ihtiyaçlarına göre yetiştirilmiştir. Salonlar, 30 adet birinci sınıf kabin, radyo, telefon, televizyon ve sinema, jimnastik ve spor yerleri, yüzme havuzları, kütüphane, musiki ve dans salonları, çocuk daireleri, hastane ve ameliyat salonları eşi görülmemiş mükemmeliyettedir. Yedi asansör vardır. Hareket halinde iken sarsıntı ve makine sesi duyulmaz. İki yanında özel su altı kanatları gemiyi dalga ve yalpa sallantılarından korur.

Savannah nasıl işler?

Geminin beş kanatlı bir pervânesi vardır. Pervaneyi türbin makineleri döndürür. Bunlar da atom reaktörünün verdiği çok yüksek derece ısı ile elde edilen büyük basınçlı su buharı ile çalışır. Reaktör gayet kalın kurşun ve beton duvarlı su geçmez bir mahfaza içine alınmıştır. Bir tehlike halinde tekneden sökülüp denize atılır. Böyle bir hal vaki olunca geminin limanına dönebilmesi için ayrıca bir ihtiyat makine vardır.

Her şey Mükemmel ve Güzel

SAVANNAH'da her şey ilmin ve tekniğin en son buluşlarına göre yapılmış ve itinalı bir sanat endişesi ile tertiplenmiştir, mükemmel olmayan veya göze batan hiçbir şey göremezsiniz. Fakat geminin ve gemideki insanların sağlık ve selâmeti düşüncesine her şeyin üstünde yer verilmiş ve ona göre mümkün olan her türlü tedbirler önceden alınmıştır, hiçbir şey ihmal edilmemiştir. Böyle bir geminin ucuza mal olacağı tabiî, düşünülemez. Ameri-

(Devamı S. 50 de)

MISIRLI AMON

MISIR'ı Perslerin egemenliğinden kurtaran Makedonya kıralı büyük İskender doru bir atın sırtına binmiş olanca güçleriyle kendisini alkışlıyan Mısırlıları selâmlıyarak ağır ağır karargâhına doğru gidiyordu.

Amon adlı bir çocuk heybetli duruşu ve muntazam hatlariyle bir tanrı heykelini andıran genç fatihi daha yakından görebilmek için kalabalığı yararak ileri atıldı. Mısırlılar o günkü rahatlarını bu adama borçluydular. Eğer o olmasaydı Perslerin amansız boyunduruğu kimbilir daha ne kadar sürecekti?

Amon etrafına güven ve huzur saçan bu adama hayran bakıyordu. Çocuğun en büyük amacı bu eşsiz kumandanın hizmetine girmekti.

Neşeyle elini sallarken bir yandan da amacını nasıl gerçekleştireceğini düşünüp duruyordu. Niyeti büyük İskender'in karargâhına gidip huzuruna çıkmak ve derdini doğrudan doğruya kendisine açmaktı.

Çocuk teklifinin çok iyi karşılanacağını umuyordu. Çünkü Yunanlıların tercümanlara ihtiyacı vardı. Amon'un amcası kâtipti. Çocuğa Yunanca okuyup yazmayı da öğretmişti.

Kalabalık Memphis sokaklarından geçip Nil kıyısına doğru yürümeğe başladı. Sonra uygun bir yere otururak büyük İskender'in huzuruna çıkınca neler söyliyeceğini tasarlamağa koyuldu. Mutlaka amacına ulaşmak istiyordu.

Başarı yollarını araştırırken öylesine dalmıştı ki, İskender'in askerlerinden birinin nehre doğru yaklaştığını farketmedi bile. Ancak adam pelerinin kirlenen ucunu yıkamağa başlayınca, çocuk daldığı hülyalardan uyandı. Gürültünün geldiği tarafa bakınca kendinden birkaç yaş büyük bir genç askerle göz göze geldi.

Hemen «Merhaba» dedi. «Ben Amon».

Asker bir mısırlının, bu kadar güzel Yunanca konuşmasına şaşırıp kalmıştı. Hiç gülümsemeden soğuk soğuk şöyle cevap verdi:

«Ben de İskender ordusundan Ispartalı Philip'im.»

Amon karşısındaki gence hayran hayran bakarak,

«Belki sen de bilirsin» dedi. «Acaba büyük İskender beni ordusuna tercüman ola-

rak alır mı dersin?» Ispartalı genç azametle;

«Ben İskender'in yaveriyim,» dedi. «İskender'in senin gibi çoluk çocuğu orduya sokacağını mı sanıyorsun yoksa?»

Mısırlı çocuk ağlamaklı olmuştu. «Ama» dedi, «Ben de mutlaka sizinle gelmeliyim. Haftalardır, bütün Mısır halkı yolunuzu gözlüyordu. Bu arada ben de hep büyük kurtarıcımızın hizmetine girmeyi kurup durdum. Eğer bunu başaramazsam bütün dünyam, ümitlerim alt üst olur. Acaba bunun için bana yardım edemez misiniz?»

Asker, «Niçin edecekmişim sanki» dedi. «Siz Mısırlılar bizden aşağı kimselersiniz. Sen bizim ordumuzda görev alamazsın...!»

Amon, «Biz sizden aşağı değiliz» diye isyan etti. «Mısır uygarlığı en azından sizinki kadar ileridir.»

«Doğru söylüyor Philip! Karşılaştığın kimseleri hor görmeni hiç beğenmedim.»

Bunları söyliyen İskender'in ta kendisiydi. Amon yüce komutanı böyle birdenbire karşısında görünce şaşırıp kalmıştı.

Aynı tatlı ses konuşmasına şöyle devam etti.

«Philip sen iyi bir asker ve yaversin. Hizmetinden çok memnunum. Yalnız insanın kendi kendisini üstün görmesi çok kötü bir huydur. Gittiğimiz her yeni ülkedeki insanlardan bir şeyler öğreneceğin yerde onları küçük görmen hiç de hoş bir şey değil.»

Ispartalı başını önüne eğdi. Amon bunu fırsat bilerek «Ben de sizinle gelebilir miyim efendim?» diye sordu. «Yunancayı ana dilim gibi bilirim.»

İskender biraz düşündü. Sonra çocuğa dönerek:

«Belki yaverim senden faydalanabilir» dedi. «Ne dersin Philip? Bu çocuk çok akıllı, becerikli bir kimseye benziyor. Delikanlıya bir iş verebilir misin?»

Philip kısaca, «Hayır, efendim,» dedi. Sonra Amon'a dönüp dişlerinin arasından «Orduda Mısırlıların işi ne!» dedi.

Büyük İskender «Ben ikinizi başbaşa bırakayım belki anlaşırsınız» diyerek yanlarından ayrıldı.

Bütün her şey Philip'in elindeydi ama Ispartalı kesin kararını vermişti. İskender'in arkasından o da atına atlayıp çocuğu oracıkta tek başına bırakıverdi.

Philip Memphis sokaklarına girerken önüne hilekârlığıyla ün salmış olan Hekata çıktı. Çocuk bu para peşinde koşan adamın Philip'ten bir şeyler koparmağa çalıştığını derhal anladı.

Adam Philip'in cesaretini mertliğini, iyilikseverliğini, üstünlüğünü uzun uzun övdükten sonra elindeki yumurta iriliğindeki yakutu göstererek şöyle dedi:

«Âsil Makendonyalı, Memphis şehri adına komutanınıza ufak bir hediye vermek istiyoruz. Aramızda bunlardan bir kese dolusu topladık. Benimle gel de sana takdim edeyim.»

İskender'in böyle bir şeyden çok memnun kalacağını düşünen Philip adamın peşine düştü. Şehrin en tenha, en dar sokaklarında yürümeğe başladılar. Hekata'nın çıkarı olmadan bir adım atmıyacağını bilen Amon da onları adım adım takip ediyordu. Epeyce yürüdükten sonra Hekata ile Philip eski, basık bir kulübeye girdiler.

Amon ufak bir delik bulup içeriye bakmağa başladı. Kötü bir şeyler olacağını umuyordu. Yanılmamıştı. Zira masanın başında yüksek rütbeli bir Pers subayı oturuyordu. İri yarı korkunç görünüşlü iki adam Philip'i kollarından tutup duvara dayamışlardı.

Pers subayı Hekata'ya şöyle dedi:

«Demek İskenderin yaveri-

A Ğ A Ç

Bir küçücük fidandın sen
Zamanla büyüyüp geliştin
Bu hale gelinceye kadar
Neler çekmiştin
Şimdi yemyeşil yaprakların var
İlkbaharda çiçek açacak
Sonra bu çiçeklerin hepsi
Senin meyvan olacak.

Hülya Gönenden

ni getirdin», elindeki keseyi uzatarak «Bu da senin hizmetinin karşılığı». Adam keseyi alıp koşar adımlarla evden çıktı. Sonra subay Philip'e dönerek: «Kumandanınızın sana olan sonsuz güvenini, senden hiçbir şey saklamadığını kesin olarak biliyoruz» dedi. «Şimdi eğer bize onun Mısır'dan sonra nereye gideceğini, İran seferine ne zaman çıkmayı tasarladığını söylemezsen kendini ölmüş bil.»

Philip'in damarlarında Isparta kanı vardı. Pers subayına ters ters bakarak ağzını sımsıkı kapadı. İri yarı adamlar Ispartalı gencin üstüne atıldılar ellerini ayaklarını bağlıyarak dövmeğe, söyletmek için çeşitli işkenceler yapmağa başladılar.

Bunları gören Amon deliye dönmüştü. Mutlaka bir şeyler yapması gerekiyordu. İskender'in karargâhından hayli uzaktaydılar. Ortalıkta kendisine yardım edecek hiç kimse de yoktu. Philip'in başına sopayla vurduklarını görünce daha fazla dayanamıyarak harekete geçti. Hemen sanki uzun bir süredir koşmuş gibi, saçlarını darmadağınık etti. Yerden avuçladığı toprağı beyaz elbisesine ve yüzüne sürdü. Evin etrafını bir defa dönüp kapıdan içeri girdi ve nefes nefese şöyle dedi:

«Beni Hekata yolladı. Yunan askerleri arama tarama yapıyorlar. Şimdi bir sokak ötedeler.»

SABAH

Gün vurur pencereme
Sabah erken
Böcek sesleri,
Çiçek kokuları gelir
Uyanır tabiat
Her sabah.
Işık, aydınlık,
Bir gün başlar
Penceremde,
Mutluluklar içinde.

Nermin Ünsel

Pers subayı büyük bir telaşa kapılmıştı. «Beni görmesinler. Bu askeri bir yere saklayınız. Tehlike geçtikten sonra Pers kahvesine getirirsiniz» diye evden dışarı fırladı.

Amon çaresizlik içinde kalmıştı. O dev gibi iki adamla başa çıkmasına imkân yoktu. Üstelik Philip'in de başı yarılmıştı. Genç yarı baygındı. Her şeyden önce o dev gibi adamlardan kurtulması gerekiyordu. Onlara dönerek «Siz gidin beni Pers kahvesinde bekleyin» dedi. «Yunanlılar sizi burada görünce kuşkulanabilirler. Ben bu askeri bahçede bir yere saklarım sonra da kestirme yoldan oraya getiririm.»

Adamlar yerde baygın yatan gencin kaçamıyacak durumda olduğunu, çocuğun da kendileri hesabına çalıştığını düşünerek evden çıktılar.

Onlar gider gitmez Amon, Philip'i ayağa kaldırıp koluna girdi ve bildiği kısa yoldan şehrin merkezine çıkardı. Sonra yaralı genci bir hamama sokup ellerindeki bağları çözdü. Yaralarını temizledi ve sardı.

Philip ağrıyan bileklerini ovuştururken şöyle diyordu:

«Çok çok teşekkür ederim. Fakat anlıyamadığım bir şey var: Sana o kadar hakaret ettikten sonra bütün bunları niçin yaptın? Ben senin bu iyiliğine lâyık değildim ki.»

Amon gülerek, «Darda kalanlara yardım etmek bir insanlık borcudur. Ben de üstüme düşen görevi yerine getirmeğe çalışmaktan başka bir şey yapmadım» dedi.

Philip peşin ve genel hükümlere kapılmanın hiç de doğru bir şey olmadığını iyice anlamıştı artık.

Çocuğa dönüp «Hâlâ İskender'in ordusuna girmek kararında mısın?» diye sordu.

Amon başını sallayınca koluna girdi ve beraberce karargâhın yolunu tuttular.

Palyaço ile yırtıcı kaplan

BURALARDA dolaşma! Haydi çekil karşımdan! Bak hâlâ duruyor! Dediklerimi duymadın mı yoksa?»

Wendy ilkin etrafına bakındı.

Bu sert sözler kendisine söylenmiş olamazdı. Aslan terbiyecisi Renaldo amcanın yüzüne dikkatle bakınca hayreti büsbütün arttı. Gözlerine, kulaklarına bir türlü inanmak istemiyordu.

Ömründe onu hiç bu kadar öfkeli görmemiş, ortalıkta bir sebep yokken avaz avaz bağırdığını da işitmemişti. Üstelik Renaldo amcanın kendisini öz kızıymış gibi sevdiğini de çok iyi biliyordu.

Durup dururken kendisini niçin Sahibin yanından kovduğunu anlıyamamıştı.

Renaldo amcanın sirkte en çok önem verdiği hayvan Sahip adlı bir kaplandı. Sahib onun en büyük neşe, mutluluk ve kıvanç kaynağıydı. Wendy'yle Sahib çok iyi anlaşırlardı. Onların bu dostluğu Renaldo amcanın da hoşuna gidiyordu. Kendisi kafese girerken, sık sık kızı da yanına alırdı. Hayvan Wendy'i görünce hemen yanına sokulur, kız tüylerini okşarken keyfinden kedi gibi mırıldanmağa başlardı. Onların bu dostluğu Renaldo'nun da gözünden kaçmamıştı. Hattâ bir defasında şöyle demişti:

«Bir kaplanın böyle kedi gibi mırıldandığını ilk defa görüyorum. Hayvanlarla çarçabuk anlaşmasını ne de güzel beceriyorsun. Bu senin doğuştan bir kabiliyetin. Bana kalırsa ilerde iyi bir hayvan terbiyecisi olacaksın.»

İşte Wendy'nin de en büyük isteği buydu. Küçüklüğünden beri hayvanlara düşkündü. Üstelik onları yola getirmede eşsiz bir ustalığa sahipti. En saldırgan, en dik başlı hayvanlara bile sözünü dinletmesini bilirdi. Zaten Renaldo da bundan dolayı kendisini sık sık överdi. Fakat şimdi her şey altüst olmuştu.

Wendy Sahib'in kafesinin yanından ayrılırken geceleyin annesiyle babasının konuştukları şeyleri hatırladı. Renaldo'nun son günlerde çok huysuzlaştığını önüne gelene yerli yersiz çattığını hattâ sirke yeni katılan ünlü palyaço Pongo'yu bile temsillerinde pek başarı gösteremediği için payladığını söylüyorlardı. Ama kız bunların hiçbirisine inanmamıştı.

Wendy, Renaldo'nun oturduğu arabanın yanından geçerken, aslan terbiyecisinin karısı, kızı durdurup şöyle dedi:

«Wendy, Renaldo seni kızı gibi sever. Fakat bugünlerde büyük bir sıkıntısı var. Onun kusuruna bakma yavrum.»

Kız adamın ne gibi bir derdi olabileceğini sorunca da kadın bu meseleden hiç kimseye bahsetmemesini kendisine sıkı sıkı tembihledikten sonra Sahib'in kafesini işaret ederek:

«İşte sebebi o» dedi: «Son zamanlarda gösterilerde idare edilemiyecek kadar vahşileşti. Renaldo amcan ne yapacağını bilemiyor. Kimbilir belki de canı gibi sevdiği hayvanı vurmak zorunda kalacak.»

Wendy, «Olmaz olmaz, Carla teyze» diye haykırdı. Sanki dünya başına çökmüş gibiydi.

Bu sırada Pongo kendi bölmesinden başını uzatarak, «Bu ne surat küçüğüm!» diye seslendi. «Dur, yeni numaramla seni biraz neşelendireyim.»

Wendy başını iki yana sallıyarak, «Boşuna uğraşma Pongo amca» dedi, «bugün çok canım sıkılıyor.»

Renaldo o gece büyük çadırda yeni bir numarasını gösterecekti. Adam, daha kocaman kafese girip numarasına başlar başlamaz Wendy sabahleyin Carla teyzenin söylediklerinin doğru olduğunu gözleriyle de gördü. Sanki o eski uysal, yola yatkın kaplan gitmiş de yerine saldırgan, yırtıcı bir hayvan gelmişti. Renaldo, her an üzerine atılmağa hazır, gözle-

rinden ateşler püsküren vahşi bir hayvanla karşı karşıyaydı. Adam bütün ustalığını göstererek numarasını devam ettiriyordu ama, havadaki gerginliği seyirciler bile sezmişlerdi.

Bir ara, Renaldo, kamçısını yere vurup şaklatınca seyirciler hep bir ağızdan «ay»! diye bağırdılar. Kamçı ikiye bölünmüştü. Bir an bütün üstünlük kaplana geçti. Fakat Renaldo çarçabuk kendini toparlad' ve insanüstü bir cesaretle hayvana geri çekilmesini emretti. Kaplan tekrar taburesine dönünce herkes rahat bir nefes aldı. Kafesten çıkarken Renaldo'nun yüzü bembeyaz kesilmişti.

Gösteriler sona erip sirk dağıldıktan sonra, Wendy bomboş çadırda gezinmeğe başladı. Artık Renaldo için hayvanı ortadan kaldırmaktan başka bir yol kalmadığını da iyice anlamıştı.

Çadırın ortasına gelince gözleri yerdeki kırık kamçıya ilişti. Eline aldı. Dikkatlice bakınca üstünde zamk izleri gördü. Demek ki, kasten kırılmıştı.

Ertesi akşam, hava kararır kararmaz Wendy, Sahib'in kafesini görebileceği bir sirk arabasının üstüne tırmandı.

Çıkıp oradan hayvanı gözetlemeğe başladı. Kendi kendine bir plân tasarlamıştı. Bunu nasıl uygulayacağını düşünüp dururken bir hışırtı duydu.

Bir karaltı kafese doğru kayarcasına ilerliyordu. Kafese yaklaşınca da elindeki kalın sopayı parmaklıklar arasından sokarak hayvanı kızdırmağa başladı.

Bunu yapanı tanıyınca Wendy'nin gözleri faltaşı gibi açıldı. Renaldo amcanın başını derde sokan palyaço Pongo'nun ta kendisiydi.

O sırada nasıl olduysa, birden kafesin kapısı açılıverdi ve kaplan dışarı fırladı. Pongo'yla Sahib karşı karşıya kalmışlardı. Korkudan eli ayağı titriyen palyaço yavaş yavaş geri çekilmeğe başladı. Sahib kulaklarını kıstı. Her an adamın üstüne atılabilirdi.

Wendy kaybedilecek vakit kalmadığını görerek, yere atladı. Eline kırık bir tabure geçirerek:

«Sahib? Sahib! Geri Sahib!» diye bağırmağa başladı.

Hayvan kızın yüzüne acı acı kükredi. Wendy bütün cesaretini topladı. Kızgın kaplanın gözlerinin içine bakarak sert sert:

«Geri çekil! Sahib! Geri!» diye emretti. Sahib kendisiyle kız arasındaki tabureye pençeleriyle saldırmağa başladı. Sonra bir ara aklına bir şey gelmiş gibi durakladı. Geri döndü yavaş yavaş yürüyerek kafesine girdi. Wendy de arkasından gidip kapısını sıkıca kilitledi.

Wendy'nin sesini duyanlar o tarafa sökün etmeğe başlamışlardı. Kız etrafına bakındı. Babasıyla Renaldo'nun korkudan hâlâ titreyen pal-

yaçonun kollarına girdiklerini görünce hemen:

«Pongo amca nasılsınız? diye sordu. Renaldo soğuk bir sesle, «Bir şeyciği yok» dedi. «Olanların hepsini de gördüm. Dün gece onun yüzünden az kalsın ölecektim.»

Pongo, Renaldo'ya dönerek, «Dur sana hepsini anlatayım» dedi. «Bütün bunlara sebep ne biliyor musun? Sana yıllarca hizmet eden ağabeyimi hastalanınca işten kovman. Sevdiklerime bu kadar kötü davranılmasına göz yumamam. Buraya senden bunun acısını çıkarmağa geldim.»

Renaldo bir süre durakladı. Sonra «Demek» dedi. «Grimko senin kardeşindi. Pongo, onu ben kovmadım. Kendisi bizim sirkin kasasıyla birlikte kayıplara karıştı. Akıl hastası olduğunu bildiğim için polise filân başvurmadım. Gerçeği söylediğime de buradaki herkes şahittir.»

Oradakilerin hepsi başlarını sallıyarak doğru olduğunu söylemeğe başladılar.

Carla kalabalığı yararak ortaya çıktı. Palyaçoya elini uzatıp dedi ki:

«Pongo mademki Grimko'ya söyliyemedik, bari sana söyliyelim. Kendisini çok se verdik. Bütün yaptıklarını unuttuk. Zaten bu işte onun pek şuçu yoktu, çünkü hastaydı.» Herkes susmuştu. Çıt çıkmıyordu.. Pongo başını önüne eğmiş yere bakıyordu. Büyük bir yanlışlık yaptığını iyice anlamıştı. Sonra çekine çekine şöyle dedi:

«Özür dilerim, beni bağışlayın. Başka ne söyliyebilirim ? Yalvarırım size, Grimko gibi beni de bağışlayın, iyi yürekli dostlarım. Burada aranızda hiç unutamıyacağım tatlı günler geçirdim. Zaten aranızdan ayrılmakla kendi kendimi yeteri kadar cezalandırmış oluyorum.»

Pongo hıçkırarak koşmağa başladı. Wendy hemen ileri atıldı.

«Dur Pongo! gitme!» diye yalvarıyordu.

Pongo dönüp mahzun mahzun Renaldo'ya baktı.

Hayvan terbiyecisi sakin sakin:

«Evet Pongo, bizimle kalmanı istiyoruz,» dedi. «Hayatta herkes hatalar işliyebilir. Umarım ki, bu sana iyi bir ders oldu. Bundan böyle affetmenin verdiği mutluluğu tatmak sana da nasip olur.» Sonra gülerek sözlerine şunları ekledi:

«Sana gelince minik Wendy, en büyük isteğin gerçekleşiyor. Bugünden itibaren her gece Sahib'le birlikte tek başına bir numaran olacak. Sen de kaplan terbiyecisi oldun, Bunu çoktan haketmiştin zaten.»

Bunları Biliyor muydunuz?

Kar niçin beyazdır?

Kar billurları üstlerine düşen ışığı her yöne doğru yansıtır ve dağıtırlar. Eğer bir cisim üstüne düşen ışığın hepsini etrafına saçarsa biz onu beyaz olarak görürüz. Bir aynayı kırıp kar billurları gibi ufak parçacıklar haline getirirseniz elde ettiğiniz cam tozunu da beyaz olarak görürsünüz.

Işık, güneşten dünyaya ne kadar zamanda gelir?

Işığın güneşten dünyaya ulaşması için aradan aşağı yukarı sekiz dakika kadar bir zaman geçmesi lâzımdır. Işığın bir saniyede aldığı yol oldukça fazladır. Saniyede 300.000 km. hızı olduğu halde dünyayla güneş arasındaki uzaklık 149.476.000 km. yi bulduğundan ışığın güneşten bize gelmesi bu kadar uzun sürer.

İnsanın saçları korkudan birdenbire ağarır mı?

Saçlara renk veren kıl diplerindeki canlı hücrelerin çıkardığı boya maddesidir. Korku gibi âni bir heyecan hücrelerin boya yapmasını durdurabilir. Böylece saçların bu olaydan sonra çıkan kısmı beyaz yahut, gri olarak görülür. Yalnız saçın olaydan önce renkli olan kısımlarındaki ölü hücrelerin nasıl renk değiştirdiğini açıklamak pek mümkün değildir.

BİRAZ DA TARİH

İSA'nın doğuşundan 600 yıl önce, bugünkü Kütahya'da dünyaya geldiği söylenen Ezop, düşündürücü ve alaylı hikâyecikleriyle tanınmış bir insandı. Masalcıklarını bütün dünya çocuklarının seve seve okudukları ünlü Fransız şairi Lafonten, konularının çoğunu Ezop'dan almıştır.

Bütün hayatı eski Yunanistan'da geçen Ezop açık düşünceli, ince görüşlü ve çok zeki olmakla beraber çok da çirkindi. Üstelik kekeme ve kamburdu. Otuz yıl kekeme yaşadıktan sonra bir gün dili kendiliğinden açılıverdi. Bu da şöyle oldu: Sıcak bir yaz günü sabahtan akşama kadar çalıştıktan sonra bir ağacın altında uyuyakalmıştı. Uyandığı zaman birdenbire dili çözülüverdi ve istediğini söylemeğe başladı.

Hayatı bir sürü gülünç, fakat acı serüvenle dolu olan Ezop, uzun yıllar Kısantos adında bir adamın esiri, kölesi olarak yaşadı. Aşağıda okuyacağınız parçalar onun hayatiyle ilgili olaylardır:

ESİR PAZARINDA

Bir çiftlik sahibi olan efendisi Ezop'u bir esirciye sattı. Esirci de onu başka esirlerle beraber esir pazarına götürerek satılığa çıkardı. Esirler arasında bulunan iyi yabancı dil bilen ve müzikten anlıyan iki esirden hangisi satılırsa Ezop da onunla beraber bedava verilecekti.

O sırada bir esir satın almak istiyen Kısantos adlı bir bilgin, Ezop'un yanındaki sözde becerikli iki esirin yanına yaklaştı ve ne bildiklerini sordu. Onlar da:

— Her şeyi biliyoruz! diye cevap verdiler. Bunu işiten Ezop, kahkahalarla güldü.

Esir tüccarı, bu iki bilgiç esir için binlerce lira istiyordu. Kısantos, pazardan eli boş dönmeyi kendisine yakıştıramadığından çok ucuz bir fiyatla yalnızca Ezop'u almak istediğini söyledi. Pazarlıktan önce de, zamanın âdetine uyarak Ezop'a neler bildiğini bildiğini sordu. O da:

— Hiçbir şey!... Çünkü arkadaşlarım, dünyada ne kadar bilim ve sanat varsa hepsini bildiklerini söylediler; bana bir şey kalmadı ki!...

Kısantos, esirin bu cevabını pek beğendi ve onu hemen satın aldı.

NE BİLSİN!

Bir gün efendisi Ezop'u bir iş için bir yere gönderdi. Ezop, yolda şehrin valisine rasladı. Vali, ona nereye gittiğini sordu. Ezop, karşısındakinin kabarıp böbürlenmesine fena halde kızdı:

— Ne bileyim, bilmiyorum!... dedi. Vali, bu ters söze içerledi ve Ezop'un hapsedilmesini emretti. Bunun üzerine Ezop, alaylı alaylı gülümsedi:

— Efendim, dedi, söylediğim doğru değil miymiş? Şuradan geçip giderken hapishaneyi boylıyacağımı ben bilir miydim?...

GİDİŞE BAĞLI

Bir köyden dönmekte olan Ezop'un karşısına bir adam çıktı:

— Geldiğiniz köye kaç saatte gidebilirim? dedi. Ezop da:

— Bilemem ki!... ce-

Ezop'un Hayat Hikâyeleri

vabını verdi.

— Nasıl olur canım, sen oradan gelmiyor musun?...

— Evet, ama, yine de bir şey söyliyemem!...

Köylü, bu cevaptan bir şey anlıyamıyarak yoluna devama başlayınca Ezop arkasından seslendi:

— Bana bak, iki saatte varırsın, iki saatte!...

Yolcu, şaşırarak geri döndü:

— Peki, demin neden söylemedin?

— Yürüyüşünü ne bileyim ben!... Bu gidişle iki saatte varırsın!...

EZOP'un DİLİ

Bir gün, efendisi Ezop'a para vermiş, demiş ki:

— Akşama arkadaşlarımı yemeğe çağırdım. Çarşıya git, en iyi yemekliklerden seç, al!...

Ezop da kasaptan birçok koyun dili alıp eve getirmiş, aşçıya vermiş.

Yemek zamanı, sofraya önce bir dil çorbası, ondan sonra bir dil kebabı, arkasından bir dil haşlaması... gelmiş. Yani gelen yemeklerin hepsi de dilden yapılma...

Efendisi buna çok kızmış ve Ezop'a bu saçmalığın sebebini sormuş. O da:

— Efendim, demiş, siz bana en iyi yemeklikleri almamı söylemediniz mi? Dünyada dilden iyi ne vardır?... Her güzel ve iyi şey dilimizle, konuşmamızla yapılmaz mı? Yılanı bile deliğinden çıkaran tatlı dil değil midir?...

Kısantos, bu yerinde cevap karşısında sesini çıkarmamış, fakat esirine bir tuzak kurmayı düşünmüş:

— Peki, demiş, birkaç gün sonra dostlarımı yine yemeğe çağıracağım, bu sefer de bana en fena yemeklerden meydana gelmiş bir liste hazırlıyacaksın!

Ezop, yine tıpkı bir önceki ziyafette olduğu gibi hep dil yemekleri yaptırmış aşçıya...

Yemek yenilirken Ezop'un yine bir oyun yaptığını düşünen Kısantos, esirine misafirlerinin önünde bağırıp çağırmağa başlamış. Ezop:

— Efendim, siz bana en fena yiyecekleri almamı söylemiştiniz. Dilden fena şey mi olur? Kavgaların, belâların, bütün kötülüklerin, iftira ve dedikodunun kaynağı dil değil midir?...

Ezop'un bu cevabını Kısantos da, misafirler de beğenmişler ve kendisini alkışlamışlar. İşte bu olay, «Ezop'un dili» diye söylenen bir soy atasözünün çıkmasına sebep olmuştur.

İMTİHAN

Ezop, efendisine, kendisini azat etmesi için ne kadar yalvardı yakardı ise bir türlü kâr etmiyordu. Çünkü akılsız Kısantos, onun sayesinde akıllı geçiniyor, sıkıştığı zaman esirine danışıyordu. Böyle bir akıl hocasını nasıl serbest bırakabilirdi? Bir gün, Ezop'un yalvarmalarına dayanamıyan efendisi:

— Peki, dedi, bahçede bana iki karganın yan yana durduğunu gösterebilirsen seni azat ederim.

Sevinçle bahçeye fırlıyan Ezop, bir dalın üzerinde omuz omuza duran iki kargayı görünce deli gibi tekrar yukarı koştu. Fakat efendisini alarak bahçeye indiği vakit kuşlardan birisi uçmuştu. Kısantos kendisiyle alay edildiğini sanarak kızdı, bağırıp çağırmaya başladı. Üstelik de Ezop'a yirmi dört saat yemek verilmemesini emretti. Tam bu sırada, yabancı bir esir gelerek Kısantos'u selâmladı ve kendi efendisinin akşama yemeğe beklediğini bildirdi. Bunu işiten Ezop gülümsedi. Kısantos:

— Ne gülüp duruyorsun orada? dedi.

— Efendim, şu dünya ne gariptir!... Ben iki karga gördüm, bir gün açlıkla cezalandırıldım; siz ise bir karga gördünüz, güzel bir ziyafete çağırıldınız!...

Bu söz üzerine efendisi Ezop'u açlık cezasından affetti...

Enver Naci Gökşen

Sayılır mı Sayılmaz mı?

GEÇEN gün bizim ev, irili ufaklı çocuklarla doldu, yeğenimin yaş günü idi. Doğrusu, çalışma odamdan onların o güzel sohbetlerine kulak kabartmadan yapamadım. Birbirlerine tarih, hesap, coğrafya, tabiat bilgisinden sorular soruyorlar,

«Öyle değil, böyle» diye tatlı tatlı tartışıyorlardı. Bir ara Nur ortaya:

«Başınızda kaç tel saç var bilin bakalım?» diye bir söz atmaz mı?

İşte o vakit gülüşmelerle:

«Deli misin! ha saç sayılmış, ha pöstekideki kıllar,» diye çocuğun sözünü kestiler. Dayanamadım, odalarına, özür diledim girdim, sayılır diye cevap verdim.

Nur hariç hepsi :

«Nasıl olur Doktor amca?» diye bağırdılar.

«Sizler anlaşılan şu çalışkan, marifetli vücudumuzu tıp ilminin en küçük noktasına varıncaya kadar tetkik ettiğini, bu harika makinenin ne çeşitli, sihirli marifetler başardığını pek iyi bilmiyorsunuz galiba?»

Ortalığı bir sessizlik aldı.

«Ben size şimdi anlatayım da şaşmayın! Gelin evvelâ, tik, tak, tik, tak diye saat gibi muntazam atan, yumruğumuz büyüklüğünde olan canevimizi, kalbimizi ele alalım. Kalbimiz bir beygir kuvvetinin 1/240'ı kadar olduğu halde saatte tam 100.000 defa çarpar ve her atışta 150 gram kanı dolaşıma bırakır. Bu, çok değil günde 15 ton eder, şimdi yüreğimizin ne kudretli olduğunu anladınız mı?

İstirahatte olduğumuz sırada, kanımızın bir damlasının kalbden çıktıktan sonra ayak baş parmağımızın ucuna bir dakikada gidip geldiğini, hareket sırasında ise 30 saniyede bu mesafeyi aştığını söylersem şaşar mısınız? Şaşmaz mısınız?»

«Şaşılacak şey doğrusu.»

«Günde 23240 defa nefes aldığımızı bu esnada 25 cm^3 oksijeni masettiğimizi buna karşılık aynı miktarda havaya karbon dioksit verdiğimizi, yürürken bu miktarın iki, koşarken üç misline çıktığını içinizde bilenleriniz var mı?»

Gene ses yok.

«Şimdi sıra saçlarda. Demin dikkat ettim, Nurun sualini küçümsediniz. Evet tıp başımızdaki saçları saymış ve tam 120.000 tel bulunduğunu sarışınlarda bu adedin 150.000, kızıllarda ise 90.000 olduğunu ve saç tellerinin %80 ninin daimi bir faaliyet gösterdiğini %20 sinin istirahat ettiğini göstermiştir.»

Hepsi Nurdan özür dilediler ve bana :

«Bir insan ne kadar yemek yer?» diye bir soru sordular.

«Ergin bir kimse günde takriben iki kilo yemek yer, bu da orta çapta bir insanın 50 günde ağırlığı kadar yemek yemesi demektir.»

«Ya, yürüyüşümüze ne buyurmalı ?»

«Biz Havva ve Adem babanın torunları arasında 80 yaşına kadar yaşamak saadetine eren bir kimse bir buçuk bition adım atar, anlamadınız galiba ?»

(Devamı S. 41 de)

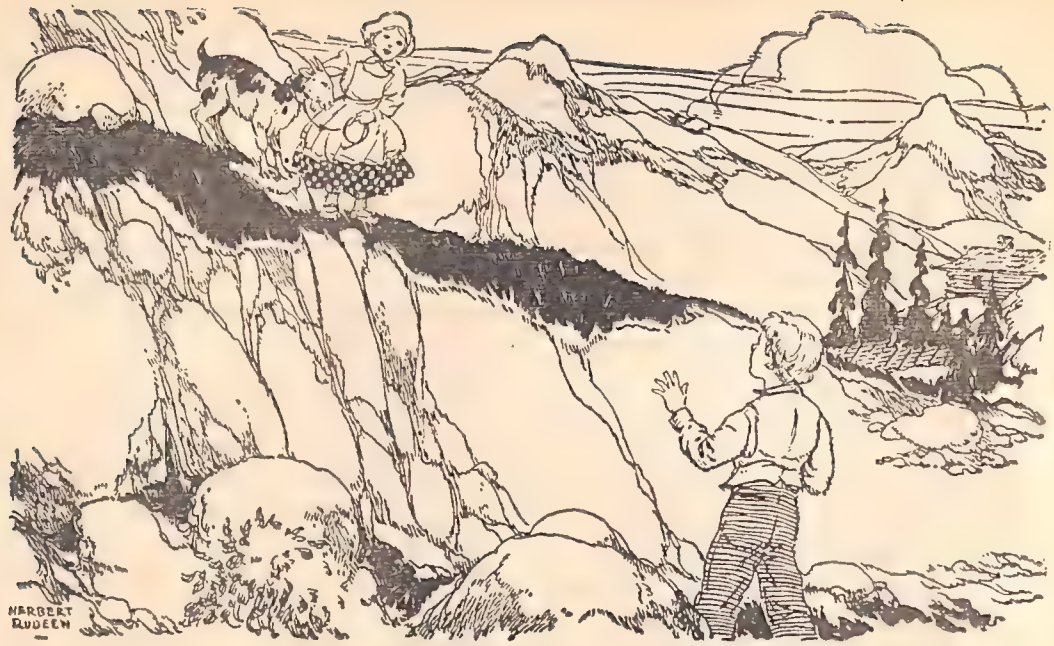

ANNESİNİN SAĞ GÖZÜ BABASININ GÖZBEBEĞİ BÜYÜKBABASININ MELEĞİ

MEHMETLERİN kulübesi sarp bir dağın eteğindeydi Çocuğun dünyada bir annesi bir de keçisinden başka kımsesi yoktu. İkisine de çok düşkündü. Keçi Mehmedin kendi malıydı. Çeşitli işler görerek kazandığı paralarla almış. özene bezene bakıp büyütmüştü Kaçıp kaybolmasın diye de her gün kulübelerinin damına çıkarıp bırakır, önüne bol bol ot, yaprak, su koyarak sık sık yerinde olup olmadığını kontrol ederdi. Günün birinde, keçi damdan atladı. Dağın tepesine doğru yürüye yürüye sonunda, ömründe hiç görmediği bir yere geldi. Mehmet her gün akşam yemeğini yedikten sonra keçisini kulübenin bitişiğindeki minik ahıra kapatırdı O gün de yemekten sonra ilk işi dışarı çıkmak oldu ama minik keçinin yerinde yeller esiyordu.

Çocuk deliye dönmüştü. Hemen etrafı araştırmaya koyuldu. Bir yandan da, «Gümüş, Gümüş» diye sesleniyordu.

Bir ara kulağına keçisinin sesi geldi. O tarafa doğru yürümeğe başladı. Gözleriyle etrafı araştırırken hayvanın yamacın tepesindeki düzlük te olduğunu gördü. Yanında da ufak bir kız vardı.

Çocuk iyice yaklaşınca kız şöyle dedi:

« Senin mi?»

Mehmet kızı daha önce hiç görmemişti. Hayretle «Sen kimsin?» diye sordu.

Öteki:

«Ben Fatoş'um» dedi. «Annemin sağ gözü, babamın gözbebeği, büyük babamın meleğiyim Yıl başından iki gece sonra beş yaşıma basacağım.»

Çocuk bunlara karşı ne söyliyeceğini şaşırmıştı. Yalnız, «Ya öyle mi?» diyebildi.

Kız tekrar, «Senin mi? Bu keçi senin mi?» diye atıldı.

«Evet.»

«Çok sevdim bunu. Bana vermez misin?»

«Bak. İşte bu olmaz.»

«Sana kocaman bir çikolata verirsem ne dersin »

Mehmet ömründe bir defa çikolata yemişti. Yıllarca önce şehirdeki dayısı kendilerini görmeğe geldiğinde getirmişti. O zamandanberi tadını bir türlü unutamamıştı Şimdi eline gecen bu fırsat gözlerini kamaştırıyordu

«İlkin şu çikolatayı bir göreyim,» dedi.

Fatoş önlüğünü kaldırdı. Elbisesinin cebinden koca-

man bir çikolata çıkardı çocuğa fırlattı

Mehmet kızın böyle atacağını ummadığından çikolatayı yakalıyamadı Süslü paket az ötesindeki sivri taşın üstüne düşerek parça parça oldu. Mehmet hemen yere çömelip en küçük kırıntılarına varıncaya kadar yerde ne var ne yok topladı Bu arada bir parçasını ağzına atıp tadına bakmaktan da kendini alamadı Çok hoşuna gitmişti Arkasından bir parça daha yuttu Bir daha, bir daha derken, farkında bile olmadan koca çikolatanın yarısını yemişti

Kız yukardan onu seyrediyordu Birden:

«Şimdi keçi benim oldu, keçi benim oldu,» diye sevinçle ellerini çırpmağa başladı Sonra yere çömeldi Sevip okşadıktan sonra belindeki kuşağı çıkararak boynuna bağladı. Kendisi öne düştü Hayvanı alıp evine götürecekti Ama ipi bütün gücüyle çektiği halde keçi yerinden bile kıpırdamıyor başını sahibine çevirmiş bakıp duruyordu

Kız yerden bir tutam taze ot koparak hayvanın burnuna tuttu Keçi mis gibi kokuya ve kızın tatlı sözlerine dayanamıyarak peşinden gitmeğe başladı.

Öte yandan, Mehmet olduğu yerde dona kalmıştı İlkbahardan beri keçiye kendi elceğiziyle bakmıştı O zamana kadar birbirlerinden ayrılacakları hiç aklına bile gelmemişti. Fakat böyle birdenbire sevgili Gümüş'ünün elinden alınması çocuğu şaşkına çevirmişti Ne yapacağını bilemiyordu Oturup ağlamağa başladı

Çocuğun nerede kaldığını merak eden annesi oğlunu aramağa çıkmıştı Onun öyle hüngür hüngür ağladığını görünce aklına çok kötü şeyler geldi

«Ne var? Ne oldu, yavrum?» diyerek telâşla yanına koştu.

Dünya Okul Gazeteleri Sergisi

Aralığın 25 inde Karaşi'de Dünya Okul Gazeteleri Sergisi açılacaktır. Dünyadaki bütün öğrenci gazetelerinin katılabileceği bu sergi daha sonra Lahor Peşaver, Dekka'daki üniversitelerde de sergilenecektir.

Yeryüzündeki en eski canlı organizma kaç yaşındadır?

Bir Alman bilgini Dr. J. Dombrowski yeryüzündeki canlı organizmaların en yaşlısını geçenlerde bulmuştur Bunlar 320 milyon yaşında oldukları hesaplanan bakterilerdir.

(Unesco'dan)

Çocuk hıçkıra hıçkıra durmadan, «Keçi, keçim!» diyor, başka birşey söylemiyordu.

Annesi korkulacak bir şey olmadığını anlıyarak, biraz ferahladı. Kulübenin damına bakıp, «Keçin orada değil mi? Ne olmuş yani?» dedi

Çocuk yine hıçkıra hıçkıra, «Artık onu hiç göremiyeceğim» dedi.

«Nasıl olur! Neden? Ne oldu ki?»

Çocuk olanları birdenbire söylemek istemediğinden hiç sesini çıkarmadı.

Bunun üstüne annesi, «Kurt mu kaptı?» dedi.

Çocuk, «Yook!» dedi, «Öyle değil?»

Artık kadıncağızın sabrı tükenmişti

«Ne oluyorsun oğlum, dilini mi yuttun?» diye çıkıştı.

Öteki kekeliye kekeliye, «Bc-e-n, b-e-e-n onu sattım Bir çikolataya!» diyebildi Bu sözler ağzından çıkar çıkmaz, kocaman bir keçiyi bir çikolataya satmanın ne kadar aptalca bir şey olduğunu iyice anladı.

Annesi hayretle:

«Ya» dedi. «Kimbilir minik keçi, kendisini böyle bir çikolataya değiştiğin için senin hakkında neler düşünüyor?»

Sonra söylenerek evde yarıda bıraktığı işinin başına koştu

Çocuk göz yaşları ve pişmanlık içinde olanları düşünerek uyuyakaldı Rüyasında hep keçiyi görüyordu.

Birden kulağına ıslak bir şey dokundu. Çocuk sıçrıyarak uyandı. Karşısında keçisini görünce ilkin gözlerine inanamadı. Biraz toparlandı etrafına bakındı. Artık rüya görmediğini anlayınca yerinden fırlayarak «Demek yine bana döndün!» diye hayvanın boynuna sarıldı. Sonra da ön ayaklarından tutarak onunla dansetmeğe başladı. Sonra annesine müjde vermek için evinin yolunu tuttu.

Daha bir iki adım atmıştı ki arkasından birinin seslendiğini duydu. Dönüp bakınca kızla, yaşlı bir adamın geldiklerini gördü.

Çocuk «Demek» dedi, «Keçimi geri veriyorsun.»

Kız, «Büyükbabam çok kızdı» dedi.

Bu sırada ihtiyar adam sert sert, «Haydi, ne duruyorsun?» dedi.

Kız ne yapması gerektiğini hatırlıyarak çamurlu minik elini çocuğa uzattı ve:

«Keçini elinden aldığım için özür dilerim» dedi.

Sonra kendini daha fazla tutamıyarak keçinin boynuna sarıldı ve hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Bu manzara çocuğun içine dokunmuştu:

«Fatoş» dedi, «Madem ki onu bu kadar çok seviyorsun, senin olsun öyleyse.»

Büyükbaba kıza, «Haydi çabuk ol» dedi.

Kız gitmek zorundaydı. Onlar elele uzaklaşırlarken Mehmetle Gümüş de minik kulübenin yolunu tutmuşlardı.

JACQUE THIBAUD

Okunuşu: JAK TİBO

Jacques Thibaud 27.9.1880 de Fransa'da Bordeaux şehrinde doğdu. Babası Operada Keman çalardı. Jak onun beşi oğlan 7 çocuğundan biri idi.

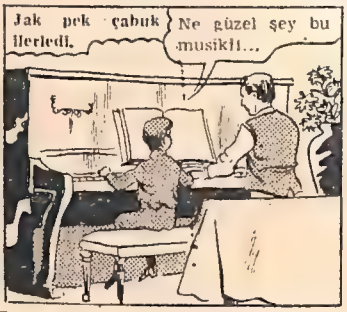

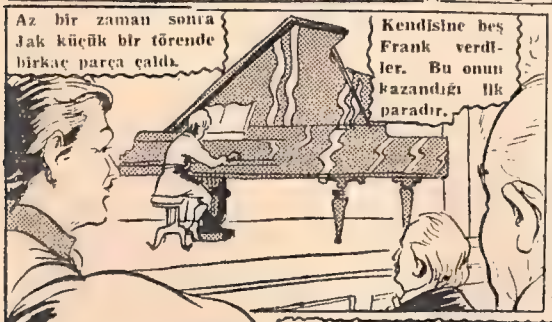

Jak kendisini tutamadı: Her akşam güzel musikisini dinlediği üst kattaki hanıma bir mektup yazdı.
Bay Jak Tibo lutfen?
Jak Tibo benim!
Ne var acaba içinde.
Keman! Kutuda bir mektup da var.
KEMAN!
Beni peri sanmışsın.
Jak piyanoyu bıraktı, kendisini kemana verdi ve pek çabuk şaşılacak derecede ilerledi. O zaman bir ilk okula gidiyordu. Hocası çirkin ve küskün bir ihtiyar kızdı. Çocuklar onunla alay ederlerdi.
Bir sabah.
Madmazel yok mu, bu sabah?
Gelmedi, hasta, hem çok hasta!
Jak, beni görmeğe geldin demek çok naziksin yalnız sen beni düşünen oldun!
Sizi sevindirebildiğim için çok mesudum madam.
Kemana çalıştığını öğrendim. Beni daha çok sevindirmek için al şu kemanımı da bir şeyler çalıver bana
Kemana yeni başladım. Ama mademki istiyorsunuz, bir şey çalayım...
Zaman geçti, Jak 11 yaşında ilk gerçek konserini vermek için Angers şehrine gitti.
Jak senin şaşılacak bir halin de daima küçük bir çocuk kalışındır.
Hayır çocuk değilim ben. Bakın, çocuk olsam bunu yapabilir miydim?
Jak, elbisen yeni! Bir sakatlık olursa düşün... Biraz sonra halk karşısında keman çalacaksın! Kalk toparlan takayım.
Bana acayip bir şeymişim gibi bakılmasını istemiyorum!
Bereket versin ki onu çalmağa kandırabildiler konser çok başarılı oldu. Daha 12 yaşındayken bir gazete şöyle yazmıştı, «bu çocuk dünyayı fethedecek. Hayatı evinden ziyade tren ve vapurlarda geçecek. Kapısına daimi olarak şöyle bir plâka koyacakları
«Dünya turunda olduğundan evde yoktur.»

Jak babasının gayreti ile Bordeaux'nun filarmoni cemiyetine kabul edildi. Böylece cemiyetin orkestrasında Belçikalı büyük kemancı YSAYE ile birlikte keman çaldı.

Ve konserden sonra.

Bu parçaları ben sizden daha iyi çalarım...

Bakın şu genç horoza! Ye mekten sonra gel de gorelim ustalığını!

Çapkının hakkı varmış. Sahi benden iyi çalıyor.

Ama Jakın öğreneceği daha birçok şey vardı. Ysaye'in sadık bir öğrencisi oldu. 1893 de Paris'e gitti. Orada ünlü usta Martin Marsick'den dersler aldı.

Şu zavallı çalgıcıya bakınız Üstad. Musiki bir gün beni de bu hale mi düşürecek acaba?

Bırak bu düşünceyi. Sen benim ogüdümü unutma Çalış, çalış, daima çalış.

Genç kemancı bu ögüdü hiç unutmadı. Aylarca çalıştı, delice, kendinden geçmiş gibi çalıştı.

Olmadı; bu parçayı tekrar çalınız. Pekiyi efendim

Bu azimli çalışmaları ona 1897 de Konservatuarın birinci mükâfatını kazandırdı. Fakat serbest hayatı seven Jak bir kafe-Konser orkestrasına girdi.

«Şu delikanlı pek kabiliyetli. Kim bu? Kendisi ile konuşmak istiyorum.»

Sizi tanıdığıma çok sevindim. Icra kudretinize hayran oldum. Siz burada böyle hafif musiki parçacıkları ile vakit geçirecek insan değilsiniz.. İsterseniz Ben sizi angaje deyim.

Bay Thibaud, Bay Colonne burada, salonda. Sizinle konuşmak istiyor

Colonne mu? Hangi Colonne?.. Konserler yaycisi ünlü Colonne mu?

Ve Jak Thibaud, Colonne Konserleri orkestrasına 2. Kemancı olarak girdi.

Ve bir akşam.

Solist hastalandı, azizim Thibaud onun yerini ancak siz doldurabilirsiniz.

Ben mi? Ben nasıl yaparım, imkânı yok

Rica ederim. İtiraz etmeyin. Bu durumdan bizi yalnız siz kurtarabilirsiniz..

Peki, madem ki istiyorsunuz.

EŞSİZ!

Yeni solist emsalsiz bir artist.

HARİKA!

Ve bu yükselmenin başlangıcı oldu. Çok geçmeden Jak Thibaud'nun ünü Avrupaya yayıldı. 1899 da Fransa, İsviçre ve Almanya gezilerine başladı.

1903 de ikl defa olarak Birleşik Amerikaya gitti. O kadar başarı kazandı ki, orada bir yıl kaldı.

Jak Kemanının ruhunu daha iyi duyurmak için çalarken gözlerini yumardı. Bu sebeple bu beklenmiyen dinleyicinin farkına varmamıştı.

Gitmediği memleket kalmadı. Bu sebepten bazı acayip hallerle de karşılaştı.

Aman yarabbi!

Yılana bakın!

Jacques Thibaud 50 yıl dünyayı dolaştı. 1953 de 21 Eylül akşamı Paris'de Orly Hava meydanında uçağa bindi. Uzak doğuya gidiyordu. Japonya'da konserler verecekti.

Uğurlar olsun Jak!

İhtiyatlı hareket edin, Üstad!

Korkmayın zaten Japonya uzak bir yer değil ki, şuracıkta.

Fakat.. hareketten sonra 2 saat bile geçmeden Paris-Saigon uçağı Alplerde 3500 metre yüksekte Cemet dağı yamacına çarparak parçalandı.

Her zamanın en büyük musiki üstadlarından biri olan Jacques Thibaud'nun kaderi karanlık bir gece alevler içinde böylece sona erdi.

SON

MİNİK KAPLUMBAĞA

MİNİK Kaplumbağanın canı çok sıkılıyordu. Evlerinin dümdüz damına çıkıp oturmuş köyü meydana getiren kerpiç kulübeleri seyrediyordu. Hopi kızılderililerinin yemeklerinde çok kullandıkları kırmızı biber kahverengi duvarlar üzerine dizi dizi sıralanmıştı. Çocuk başını iki yana sallıyarak aklından kötü düşünceleri kovmaya çalışıyordu.

Büyük törende, kendisinin kabilenin yetişkinleri arasına girip giremiyeceğine karar vermek üzere Matoola adlı biri seçilmişti. Bu adam çok huysuz ve tersti. Hiçbir şeyle yetinmezdi. Küçük Kaplumbağa daha on yaşındaydı ama kabile toplantılarına katılmış büyüklerin konuşmalarını derin bir dikkatle dinlemiş ve her sözlerinden kendine ders çıkarmıştı. Bu arada yün tarayıp bükmeyi, kabilenin âyin ve ilâhilerini iyice bellemişti. Bunların hepsinden daha önemlisi, iyi bir Hopi olmak için gerekenleri yani hep iyi niyetli olmayı, herkesin iyiliğini düşünmeyi öğrenmişti.

«Tuh, tuh!» diye içini çekti. Matoola için iyi şeyler düşünmek pek elinden gelmiyordu. Bir gece önce, küçük Kaplumbağa, toplantıya geç kalmıştı. İçeri girdiğinde Matoola ters ters, «Galiba yetişkinler arasına katılmak senin hakkın değil. Ben herşeyi biliyorum. İşlerini hikâye anlatarak arkadaşlarına gördürüyorsun. İkinci ad töreninde sana, «Yavaş Kaplumbağa» adını vermek çok yerinde olacak.»

Bu sözler üzerine çocuk başını önüne eğmişti. Matoola'ya büyükannesine mısır öğüttüğü için geç kaldığını söylemek istiyordu ama onun kendisine inanmıyacağını düşünerek vazgeçmişti. İşlerini arkadaşlarına gördürdüğü doğruydu. Kendisi hikâye anlatmayı çok seviyordu. Hattâ günün birinde onları okulda okunan kitaplar gibi büyük bir cilt halinde bir araya toplamayı bile düşünüyordu

Matoola'yı memnun etmek çok zor bir şeydi. Üstelik ikinci defa ad konma törenine de pek az bir vakit kalmıştı. Hopi'lerin geleneklerine göre çocuk doğar doğmaz güneşe takdim edilir ve kendisine bir isim takılırdı İşte o zaman kendisine «Minik Kaplumbağa» demişlerdi. Yetişkinler arasına gireceği zaman da bu ad değiştirilirdi. Çocuğa bu ikinci ismini de Matoola verecekti. Derin derin içini çekti. Eğer övünebileceği iyi bir isim olmazsa kederinden ölürdü. Bundan böyle kendisine verilen görevleri de büyük bir başarı ile yapması gerekiyordu.

Çocuk bu düşüncelere dalıp gitmişken büyükannesi kulübesinden dışarı çıktı. Büyükanne, «Selâmlar, minik kaplumbağa» diye seslendi

Çocuk onun tatlı sesini duyunca bütün dertlerini unuttu. Gülerek selâmını aldı. Yaşlı ninesini çok severdi. Çünkü o çok akıllı ve iyi yürekliydi Üstelik hikâye anlatmakta da onunla boy ölçüşecek kimse yoktu.

Yaşlı nine çocuğa kendisi yokken evine kimsenin girmemesine göz kulak olmasını tembihledi. Zira daha mısırını öğütmemişti. Herkesin bunu görüp kendisini ayıplamalarını istemiyordu.

O gittikten sonra Minik Kaplumbağa damdan aşağı inip ninesinin kulübesine girdi. Eltaşının başına geçip son hızla mısırları öğütmeğe koyuldu. Artık bitirmek üzereydi ki, kapıda bir karaltı belirdi

Başını kaldırınca Matoola'nın kartal bakışlı gözleriyle karşılaştı. Adam «Demek»

dedi, «toplantılara geç kalmanın sebebi bu. Kendi işlerini yapacağına kadınlarınkiyle uğraşıyorsun.»

Minik Kaplumbağa bunun, ninesiyle birlikte oynadıkları bir oyun olduğunu, böylece ihtiyar kadının yükünü biraz olsun hafifletmeğe çalıştığını söylemek istedi fakat Matoola'nın böyle şeylerden hoşlanmıyacağını düşünerek vazgeçti.

Adam ters ters şöyle diyerek çekilip gitti «Minik Kaplumbağa yarın kayısılar toplanırken sepetlerini doldurmadan karşıma çıkma. Sakın arkadaşlarına yaptırmağa kalkma hemen anlarım.»

Ertesi sabah çocuk daha şafak sökmeden kalktı. Babasının eşeğinin sırtına iki büyük küfe yerleştirdi. Sonra gidip arkadaşları Kara Atmacayla Çevik Ok'u çağırdı. Hep birlikte yola koyuldular.

O sabah çocuğun keyfi yerindeydi. Küfeleri çarçabuk doldurarak Matoola'nın gözüne girmeyi kuruyordu.

Kayısı ağaçlarının bulunduğu yer epeyce uzaktaydı. Bu arada birçok Hopi köyünden geçmeleri gerekiyordu.

Epeyce ilerlemişlerdi. Bir ara evlerden birinin bahçesinden bir kadının telâşlı telâşlı kendilerine seslendiğini duydular.

Kadın hıçkıra hıçkıra küçük kızının çölde kaybolduğunu, köyün erkekleri tarlalarda olduğundan tek başına çocuğu bulamıyacağını anlattı.

Kadın Hopilerdendi ve Minik Kaplumbağanın uzaktan akrabası olurdu. Çocuk orada kalıp kadına yardım etmeğe karar verdi. Üzüntülü anneye dönerek «Ben gidip onu bulurum merak etme» dedi.

Minik Kaplumbağa eşeğini bir ağaca bağladıktan sonra kadınla birlikte gidip çocuğun oynadığı yerleri gözden geçirdi. Tozlu yol üzerindeki ayak izlerinin peşine düştü Fakat yolun kayalık yaylaya çıktığı yerde izler kayboldu. Güneş tam tepedeydi ve ortalığı yakıp kavuruyordu.

Minik Kaplumbağanın içine bir korku düştü. Kayıp yavru su olmadan çölün sıcaklığına pek dayanamazdı.

Biraz gittikten sonra üç kocaman siyah kuşun büyük bir kaktüs bitkisi etrafında daireler çizip durduklarını gördü. Hemen o tarafa doğru koştu. Küçük kız kaktüsün gölgesinde oturuyor, tepesinde bağrışarak uçuşan kuşlara elini sallıyordu.

Yavru onu görünce hemen «Su, su,» diye ileri atıldı. Çocuk hemen testisini kızın ağzına tuttu.

Sonra onu kucağına alıp annesine götürdü. Anne çocuğa hayır dualar ettikten sonra:

«Sana yemek hazırladım» diyerek onu bir ağacın altına oturttu. Çocuk biran önce işinin başına dönmeğe can atıyordu ama bu teklifi geri çevirmekle kadını çok kıracağını düşünerek sofranın başına geçti.

Daha bir iki lokma almadan «Yaa! Demek arkadaşların harıl harıl çalışırken sen ziyafetlerde dolaşıyorsun» diye bir ses gürledi. Hemen ayağa sıçradı. Matoola'nın ateş saçan bakışları ile karşılaşmıştı. Bunun üstüne hemen akrabası olan kadına teşekkür ederek yola koyuldu.

Minik Kaplumbağa kayısı bahçelerine vardığında arkadaşları sepetlerini doldurmuşlar geri dönüyorlardı.

Çocuk sepetlerini doldurduğunda ortalık kararmak üzereydi Yol üstünde upuzun bir gölgenin uzandığını gördü. Bu Matoola'ydı. Kendisini bekliyordu. Minik Kaplumbağanın aklına tekrar ağaçlar arasına girip saklanmak geldi. Fakat bu korkakça bir hareket sayılacağından fikrinden vazgeçip adama doğru yürümeğe başladı.

Matoola çocuğun sepetinden bir kayısı alıp, «O, meyvaların da en iyilerini seçmişsin» dedi. Onun bu kadar tatlı sesle konuştuğunu ilk defa duyuyordu.

Minik Kaplumbağa titrek bir sesle «bu yılki meyvalar çok güzel» dedi.

Adam yine aynı tonla şunları söyledi:

«Mahsulün iyi olması iyi birşey. Yalnız ondan daha da iyi olan birşey var. Başkalarına iyilik yapmak. Bu sabah ninenin mısırını öğüterek onun komşuları gözünde işe yaramaz bir ihtiyar durumuna düşmesine engel oldun. Sonra gidip çocuğu bularak dertli anneyi sevince boğdun Sana «İyi yürekli» adını uygun görüyorum. Törende bunu takacağım.

Çocuk kulaklarına inanamamıştı. Demek Matoola kendisini bir insan için en büyük değeri taşıyan bir özellikle vasıflandırıyordu. Öylesine sevinmiş, öylesine heyecanlanmıştı ki, ancak «Teşekkür ederim» diyebildi

Kim Biliyor?

1. **Galvanize saç ne demektir?**
2. **Vücudumuzdaki en uzun kemik hangisidir?**
3. **Tasmanya neresidir. Niçin bu ad verilmiştir?**
4. **George Sand adlı Fransız yazarı kadın mıdır, erkek midir?**
5. **Altın mı yoksa plâtin mi daha ağırdır?**

(Cevabı S. 10 da)

EVVELSİ GÜNDEN İKİ GÜN SONRA

O gece Ercan rahat uyku uyuyamamıştı. Kaybettiği anahtarla ilgili karmakarışık bir sürü rüya görmüştü. Sabahleyin yataktan kalktığında keyfi hiç yerinde değildi. Artık demir kutusunun anahtarını bulamıyacağına iyice inanmıştı. Çünkü bir gün önce evde aramadık yer bırakmamıştı. Halbuki onun içinde neler yoktu neler! Çocuk, gözü gibi sevdiği en çok değer verdiği kıymetli şeyleri onun içine koyup kilitlerdi. En iyi dönen topacı, sedef saplı çakısı, gazoz kapakları, türlü türlü misketleri yazın denizden çıkardığı çeşitli kabuklar, kırda bulduğu bir yılan gömleği, hattâ dedesinin bir hafta önce getirdiği çikolatanın yarısı ve daha bir sürü şey bu demir kutunun içinde saklıydı.

O sabah tekrar ortalığı araştırmaya başladı. Üst ve alt kattaki odaları iyice gözden geçirdikten sonra bir gün önce neler yaptığını, nerelerde oynadığını hatırlamıya çalıştı. Bir ara, daha anahtarını kaybetmeden bahçedeki ayva ağacına tırmandığı aklına geldi. Hemen gidip ağacın altındaki otların arasını iyice araştırdı.

Öğleyin yemekte babası o gün çok eski ve çok sevdiği bir dostunun dükkânına uğradığını, adamı akşam yemeğine davet ettiğini söyledi. Sonra Ercan'a dönüp, «Fırtına amcayı hatırlamazsın her halde» dedi. «Ama o senin küçüklüğünü bilir. Sen bebekken evlerimiz bitişikti. Bayılırdı sana.»

Annesi çocuğun suratını asıp söylenen sözlerle hiç ilgilenmediğini görünce babaya durumu şöyle açıkladı:

«Ercan gülümsiyecek ama aklı fikri kaybolan anahtarında, Fırtına amcası gelince her şeyi unutup, gülmeğe başlıyacağına eminim.»

Saat dört olunca annesi akşam yemeği hazırlıklarına girişti.

Bir de misafir ağırlıyacakları için hemen Ercan'ı çarşıya yolladı. Çocuk yolda giderken kendi kendine «Fırtına amca, Fırtına amca, ne tuhaf bir isim!» diye söyleniyordu. Kendisini çok merak ediyordu. Ama az sonra yine her şeyi unutarak anahtarını düşünmeye başladı.

Siparişleri alıp eve döndüğünde annesi telefonla konuşuyordu. Bir ara çocuğa «Gel» dedi. «Fırtına amcan senin de hatırını sormak istiyor.»

Ercan telefonu eline alıp çekine çekine:

«Nasılsınız, efendim» dedi.

★ Doğan Kardeş kitapları en kıymetli hediyelerdir. ★

Fırtına amcanın şen sesi kulağında şöyle çınladı «Teşekkür ederim Can, seni görünce daha da iyi olacağım Annene söyle evvelsi günden iki gün sonra saat altıda sizdeyim Haydi şimdilik allahaısmarladık.»

Ercan'ın yine keyfi kaçmıştı. Anahtarını kaybetmesi yetmiyormuş gibi şimdi de merak ettiği Fırtına amcayı daha uzun bir süre göremiyecekti

Annesine adamın dediklerini söyleyince kadın bir az durakladı . sonra gülmeğe başladı Bu yandan da «Hesaplasana Ercan» diyordu «Evvelsi günden iki gün sonrası ne zaman oluyor Fırtına amcan çok şakacı bir kimsedir.»

Çocuk, «Dur bakayım» diye saymaya başladı «Bugün Perşembe Dün Çarşambaydı. Evvelsi gün de Salı Salıdan iki gün sonra saat altıda A! a! a! Fırtına amca az sonra burada olacak»

Annesi, «Haydi git, elini yüzünü yıka Sırtına temiz bir gömlek giy. Üstün başın sabahtan beri hendek kazmakla uğraşmışsın gibi çamur içinde.»

Ercan, «Anahtarımı arıyordum» diye cevap vererek yukarıya akşam yemeği için üstünü başını düzeltmeğe koştu

Yemek odasında göz alıcı bir sofra hazırlanmıştı Masa gümüş takımlar, en iyi tabaklar, bardaklarla donatılmıştı Mis gibi et, pasta kokusu insanın ağzını sulandırıyordu.

Saat tam altıda kapı çalındı. Ercan hemen pencereye koştu Kapıda çok sevimli bir adam duruyordu.

Fırtına amca şişman, kırmızı yanaklı güler yüzlü bir kimseydi Bazı kısımları çıplak kalmış olan başındaki bembeyaz saçları dimdik havaya kalkmışlardı Elinde ufak bir paket vardı

Ercan'ın babasıyla kolkola içeriye girdiler Fırtına amca herkesin elini sıkıp hal hatır sorduktan sonra kurt gibi aç olduğunu söyledi.

Az sonra sofraya oturdular. Fırtına amca sandalyesine yerleştikten sonra elindeki paketi yere koydu. Sonra çocuğa dönüp: «Onu sana getirdim. Can» dedi «Küçükken çok sevdiğim bir şey var içinde.»

Çorba, köfte, patates, börek hepsi çok güzel olmuştu. Herkes tabağını tekrar tekrar doldurttuğundan sıra tatlıya gelinceye kadar epeyce zaman geçti.

Yemekten sonra Ercan'ın annesi masayı temizleyip üstüne örtüsünü örttü Fırtına amca da yerdeki paketi alıp, masanın üstüne koydu Sicimi çözdü. Büyük bir dikkatle üstündeki kâğıdı açtı Ortaya, eski, kalın bir kitap çıktı.

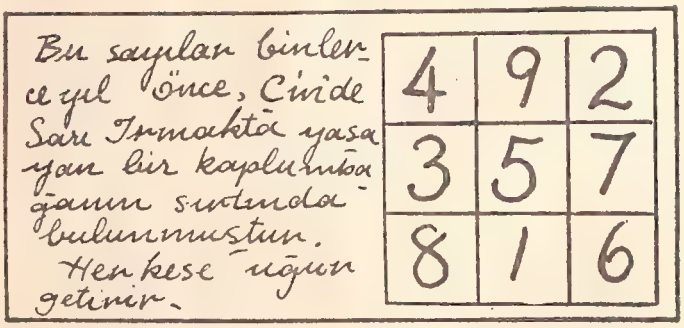

Çocuk kitabın başına geçip ağır ağır sayfaları çevirmeğe başladı. İçinde eski taşıtların, paraların, pulların resimleri vardı.

Ercan'ın yüzü gülmeğe başladı. Fırtına amca, kitaba uzanıp birinci sayfasını açtı. Boş sayfada açık mavi mürekkeple bir şeyler yazılmıştı. Bir de, tablo gibi birşey vardı. Ercan ilk sayfadaki sihirli kareyi herkes görsün diye kalın kitabı masanın üstünde dolaştırdı. Her biri bu sihirli kareyi merakla inceliyordu

Fırtına amca herkesin gösterdiği büyük ilgiye bakıp gülümsiyerek :

«Altmış yıl önce Can, görmüş geçirmiş çok akıllı ihtiyar bir Çinli komşumuz vardı. Bu kareyi de bu kitabın üstüne o çizmişti.

Ercan biraz baktıktan sonra: «Aritmetikle ilgili birşeymiş gibi geldi bana» dedi. Fırtına amca başını salladı. «Evet ama, bu öyle problem filân değil. Bak, şu gördüğün sayıları ne tarafa doğru toplarsan topla, yani ister aşağıdan yukarıya, ister soldan sağa, ister çarpazlamasına topla, sonuç hep 15 çıkar.

Ercan «Ya!» dedi. Herkes şaşırıp kalmıştı

Fırtına amca aklına birden bir şey gelmiş gibi elini yeleğinin cebine attı.

«Gelirken ne oldu biliyor musunuz? Otların arasında dört yapraklı bir yonca gördüm. Onu koparmak için eğilince şu minik anahtarı buldum. Sizlerden birinin mi bu ?»

Ercan hemen «Anahtarım» diye atıldı. Ercan'ın annesi «Bu Ercan'ın hazinesinin anahtarıdır. Dünyalar onun oldu şimdi» dedi.

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından bir çok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır

Fare Ailesi

Yazan: Nevfel Aker

TAVAN arasında barınmak Fare ailesi için zorlaşmıştı. Çünkü dünyaya gelen dört yavru artık tüylenmiş ve yuvadan çıkmağa başlamışlardı Bu durum karşısında ana, baba fareyi bir düşüncedir aldı. Onlara daha çabuk gelişebilmeleri için bol gıda bulmak lâzım geldiğinden, günde birkaç defa evin dışından tahta kaplamalara tutunarak, tavan arasına inip çıkmak icabediyordu. Yavrular biraz daha büyüyünce onların getirecekleri yiyeceklerle yetinmiyeceklerinden kendi yiyeceklerini kendileri aramak zorunda kalacaklardı. Fakat onların bu işi ana baba fare gibi başarmasına ve kedilerin eksik olmadığı bahçeye çıkıp yiyecek bulmalarına tabii imkân yoktu. Ana, baba fare uzun uzun incelemelerden sonra tavan arasında. bir yerdeki kaplamanın çürümüş olduğunu farkettiler ve epeyce uğraştıktan sonra kendilerinin sığabileceği kadar bir delik açabildiler. Baba fare evvelâ korka korka başını uzattı, heyecandan bıyıkları oynuyor kalbi çarpıyordu. Etrafı gözden geçirdi, ortalıkta ses seda yoktu. Biraz daha dışarı çıktı, ana fareye gel diye işaret etti. Yavaş yavaş yürüyor etrafı kokluyorlardı. Her an o canavar kedilerden birisi ile karşılaşmak ihtimali vardı. Bulundukları yer bir çocuk odası idi. Ötede beride bir sürü oyuncak göze çarpıyordu. Bir ara bir köşede bisküi kırıntıları gören ana fare:

— İyi bir yere düştük burada çocuk bulunduğuna göre yavrularımızı kolay besleyebileceğiz, diye sevinçle bağırdı. Baba fare bıyıklarını oynatarak:

— Doğru söylüyorsun karıcığım, hani bir fare atasözü vardır: (Çocuk olan yerde aç kalınmaz) diye, çok doğru, dedi. Etrafı araştırdılar bir oyuncak dolabı kapısı yarı açık duruyordu, ana fare:

— Oh bu çok iyi işte, çünkü önümüz kış, havalar da zaten serinlemeğe başladığından geceleri yavrularımız üşüyorlar. Buradan biraz öteberi taşırsak iyi bir yuva yaparız, dedi Hemen işe koyuldular, ufacık bir bebek çamaşırı onların taşıyabileceği kadardı. İkisi de incecik dişleri ile birer ucundan tutarak deliğe kadar sürüklediler ama kendileri ile beraber getirdikleri sığmadı. Onun için keskin dişleri ile iki parçaya bölmek zorunda kaldılar. Bu işler hem vakitlerini almış hem de onları yormuştu. Yavrular sabırsızlıkla onları bekliyorlardı. Ama ne yazık ki getirilen onların karınlarını doyuracak cinsten değildi. Çünkü bisküi kırıntıları çok küçük olduğundan ancak kendileri yemiş yavrulara getirememişlerdi. Ana fare tekrar öbür tarafa geçmek üzere deliğe yaklaştı. Muhakkak yiyecek birşeyler bulması lâzımdı Baba fare:

— Aman dikkat et bilhassa kapanlara ve kedilere, onlar bizim baş düşmanımızdır. Bir kadın görürsen sakın korkma onlar küçüklüğümüze rağmen bizden çok korkarlar ve cıyak cıyak bağırırlar, önlerinden hızla kaçıverirsin. Gerçi bunları sana söylemeğe lüzum yok, sen bu işleri benim kadar bilirsin ama işte söylemekten kendimi alamadım. Çünkü yuvada dönüşünü beklemek beni daima heyecanlandırıyor, hep başına bir felâket gelecek zannediyorum dedi.

Ana fare çocuk odasına geçti, oh çok şükür ortalıkta kimse görünmüyordu. Çocuk yatağında uyuyordu. Bereket versin henüz herkes yatmadığından oda kapısı açıktı. Sofaya çıkıp etrafı kokladı burnuna çok güzel yemek kokuları geldi. Kokunun geldiği tarafa yıldırım hızıyla atıldı. Evet yanılma-

mıştı.- burası mutfaktı ve ışık yanıyordu ama kimse yoktu bir sürü bulaşık yığılmış, bir tabağın içine yemek artıkları konmuştu Üzeri yağlı büyücek bir lokma ekmeği ağzına aldı. tam o aralık bir ayak sesi duyarak ne yapacağını şaşırdı Köşede dayalı bir süpürge görerek hemen arkasına saklandı. Ev sahibi hanım elinde birkaç bardakla göründü ve onları bulaşıklığa koyarak yine gitti. Ana fare bunu fırsat bilerek süpürgenin arkasından çıkıp sofaya seyirtti. İçinden de «inşallah çocuk odasının kapısı açıktır» diye geçiriyordu Neyseki hâlâ açıktı Zavallının ekmeği tutmaktan ağzı yorulmuştu «Ama ne ziyanı var çocuklarım ekmeği görünce çok sevinecekler» diye düşününce yorgunluğu geçiverdi. Deliği buldu tavan arasına süzüldü Yavrular etrafını aldılar Ana fare ekmeği dörde bölerek hepsine birer parça verdi.

Evet aile genişliyordu İki iken altı olmuşlardı. Yakında yavrular büyüyünce her biri bir tarafa dağılıp birer aile kuracak ana baba yine yalnız kalacaklardı. Fakat evin içini gördükten sonra bu tavan arası ana fareye kasvetli görünür olmuştu. Ertesi gün tekrar dışarı çıkıp, evin içinde yerleşebilecekleri bir yer aramağa karar vererek uyudular

Yavrular bebek çamaşırının altında sıcacık bir uyku çektikten sonra uyandıkları zaman ana baba fare vuvada yoktu Karınları da çok acıkmıştı. Sağa sola bakındılar neyse ki akşam yedikleri ekmekten biraz kırıntı kalmıştı. onunla açlıklarını biraz bastırınca keyifleri yerine geldi Dört kardeş köşe kapmaca oynamağa başladılar Bu oyun onları uzun zaman oyaladı İşte ana baba fare geldikleri zaman onları bu halde bulunca çocuklarının neşesine sevindiler. Ana fare:

— Haydi yavrularım yeni evimize gideceğiz, dedi. Yavrular:

— Yorganımızı da alalım mı anneciğim? diye soruncа baba fare:

— Yok yok artık ona lüzum kalmadı çünkü sabahtan beri evimizi düzenledik orada herşey hazır, dedi Baba fare öne düştü, hepsi yavaşça çocuk odasına geçtiler. Oyuncak dolabının bir köşesi ana, baba fare tarafından hazırlanmıştı. Ufacık bir bebek yastığının pamukları, o incecik dişlerle bir hallacın yapabileceğinden daha güzel didilmiş ve yuva sekline sokulmuştu. Her vakit çocuk odasında ekmek, çörek veya bisküi kırıntıları bulmak imkânı vardı Yiyecek bakımından da burada sıkıntı çekmiyeceklerdi. Oda kapısının açık bulunduğu zamanlar ise mutfağa gitmek hiç de zor değildi.

Yeni evlerine yerleşen fare ailesi hayatlarından pek memnundular. Çünkü oyuncak dolabının kapısı kim bilir kendilerinden kaç göbek evvel yaşamış bir fare tarafından, bir köşesi kemirilmiş bulunduğundan, içeri dışarı girip çıkmak kolay oluyordu.

Yavrular artık iyice gelişmişlerdi. Ara sıra onlar da dışarı çıkıyor, kendi yiyeceklerini kendileri buluyorlardı.

Bir gece idi ana fare aralık olan kapıdan sofaya, oradan da mutfağa süzülmüştü Baba fare gündüz biraz dolaşmışsa da yiyecek birşey bulamıyarak geri dönmüş,

UYKU ARABASI

Üzeri sedefle kaplı
Uyku arabası.
Altın tekerlekli
Uyku arabası.
İçinde kuştüyü minderler
Bu araba masal ülkesine gider.
Hele binin içine
Derhal uyursunuz
Ve kendinizi bir masal ülkesinde
Bulursunuz.
Gümüş kakmalı,
İnci işlemeli,
Uyku arabası...
Yeleleri uçuşan,
Gözleri ışıldayan
Beyaz atların çektiği
Uyku arabası...
Sen sadece
Beş dakikamın hayalisin,
Aslında odamdaki
Minderimsin...

Alev KONUŞUR

yorgunluktan bitap yatıyordu. Üstelik büyük bir heyecan geçirdiği için hâlâ tesiri altında idi. Evin sokak kapısını açık görünce bahçeye çıkmış, evde bulamadığı yiyeceği dışarda aramak istemişti. İşte o aralık köşeyi döner dönmez sarı bir kedi ile burun buruna gelmişti. Büyük bir şans eseri olarak kedi onu görmemişti çünkü yanı başındaki başka bir kedi ile kavga etmekle meşguldü. İkisi de başlarını yana çarpıtmış, tüylerini kabartmış, yutkuna yutkuna acaip sesler çıkarıyorlardı. Baba fare son süratle yanlarından kaçıp gitti, ama yüreği hızlı hızlı çarpıyordu. Tekrar aynı yoldan geri dönmeği göze alamamış, evin dışından kaplamalara tırmanarak tavan arasına girmeyi tercih etmişti. İşte bu yüzden hâlâ heyecanlı ve yorgundu. Yavrular yavaş yavaş çok patırdı yapmadan oyuncakların arasında oynaşıyorlardı. İçerden bir çığlık duyuldu. Ev sahibi kadın:

— Aman Ahmet, koş mutfakta fare var, diye bağırıyordu. Baba ile yavrular nefeslerini tutarak dışarıyı dinlediler. Muhakkak annelerini görmüşlerdi. Zavallı annecikleri onlara yiyecek bulmak için dışarı çıkmıştı. Ana fare biraz sonra vüzü sararmış bir halde yıldırım gibi içeri girince, hepsi etrafını sardılar Ana fare:

— Başıma geleni sormayınız az daha süpürge altında can verecektim. Neyseki tecrübeliyim de kurtuldum. Aman yavrularım süpürgeden kendinizi sakınınız. Kadın beni görünce çığlığı bastı, kocasını çağırdı. Ben de gayet güzel bir pastırma parçasını almış geliyordum, adam köşede duran süpürgeyi kapıp üzerime fırlattı. Eğer fırlatmayıp vursa idi ölmüştüm, ama süpürge bana değmeden duvara çarptı ben de kurtuldum. Onlar kendilerini toparlayıncaya kadar sofaya fırladım, ne yazık ki pastırmayı o kargaşalıkta düşürdüm, dedi. Hepsi birden:

— Ne yapalım, sağ salim döndün ya bize yeter dediler. Sabaha kadar korkudan dışarı çıkamadılar. Ne çare karınları açtı, sabahleyin ne olursa olsun diyerek her biri bir tarafa dağıldı. Yavru farelerden biri sofadan geçerken güzel bir pastırma kokusu duydu. «Her halde annem bunu akşam düşürmüştü» diye söylenerek pastırmaya yaklaştı, inecik bıyıklarını oynatarak burnunu uzattı ama pastırma sanki yere yapışmıştı. Dişleri ile tutmak istedi, çat diye bir ses duyuldu. Belinin üzerine hızla bir şeyin indiğini hissetti. Küçük farenin acıdan kuyruğu titredi. Herşey birkaç dakika içinde olup bitmişti.

Kapan sesini duyan evin hanımı koşup geldi, baktı ki ufak bir fare kapana tutulmuş hemen henüz işine gitmemiş olan kocasını çağırdı. Adam:

— Bu yavru bir fare, akşam gördüğümüz daha büyüktü. Demek evde daha başka fareler de var. Ben bugün birkaç kapan alayım, her tarafa kurarız, dedi.

Akşam fare ailesi neşesizdi, çünkü yavrularından biri hâlâ geri dönmemişti. Ertesi gün de görünmeyince onun öldüğünü anladılar Ama fazla yas tutacak durumda değillerdi yemek ve yaşamak zorunda idiler. Hayat devam edip gidecek, biri ölecek, yerine başkası doğacaktı.

Artık yavruların yuvada oturacak çağları çoktan geçtiğinden, anneleri onlara sıkı sıkı tembih ediyor, kapanların, kedilerin tehlikelerinden söz ediyordu. O gün hiç bir şey olmadan geçti. Çünkü ana, baba fare kapanı tanıdıklarından, nerelere kurulmuş olduğunu yavrulara haber veriyorlardı. Kapanları iyice öğrenen yavrular onların uzağından geçiyorlar, yine mutfakta buldukları yemek ve ekmek artıkları ile karınlarını doyuruyorlardı.

Ev sahipleri günlerce kapanları kurulu bıraktıkları halde hiç fare yakalayamayınca artık onlardan kurtulduklarını sanarak, zamanla bu işten vazgeçtiler. Fareler bütün gece her biri bir yerde dolaştıktan sonra, sabaha karşı yuvada birleşiyorlardı. Çünkü çocuk odasının kapısı hep açık duruyordu.

Bir gün çocuk oyuncak dolabını yerleştirmeğe kalktı. Neyse ki fareler yuvada yoktu. Fakat çocuk onların bebek yastıklarını didiklediklerini, kâğıt parçalarını bir araya getirdiklerini gördü. Evet, çünkü artık yavrular büyümüş olduğundan, ana fare yeniden yavrulamaya hazırlanıyordu. Onun için yuvayı yeniden düzenlemeğe başlamıştı. Sonra bir köşeyi zahire ambarı olarak ayırmış, bu sefer ihtiyatlı bulunarak, şimdiden oraya yiyecek taşımaya çalışıyordu.

Küçük kız dolabı öyle görünce annesini çağırdı. Ana kız dolabı bir güzel temizleyip yeni kâğıtlar yaydılar,

BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

Soldan Sağa: 1 — İstirahat, 2 — Za, Merasim, 3 — Armes, Se, 4 — İp, Atmaca, 5 — Ala, Na 6 — Ayık, Mum, 7 — İyice, 8 — Odacı, Oluk, 9 — Pl, Arı, Ez, 10 — Aş, Mal.

Yukardan Aşağıya: 1 — İzmir, Hopa, 2 — Se, Diş, 3 — Ayça, 4 — İmralı, Cam, 5 — Remtak, İra, 6 — Arem, İl, 7 — Hasan, Yo, 8 — As, Camiler, 9 — Tiss, Ucuz, 10 — Me, Emek.

oyuncakları yerleştirdiler, küçük kız dolap kapağındaki kemirilmiş yeri farkederek annesine gösterdi. Annesi:

— Ben şimdi bir teneke parçası bulup buraya çakarım, diyerek işe girişti. Akşam yuvalarına dönen fare ailesi, dolaba giremedi Çaresiz yeni bir yuva aramaları lâzım geliyordu. Onların tıkırtılarını duyan ev sahipleri:

— Farelerin baskısına uğramışız da haberimiz yokmuş, diye söylendiler

Kapanlar tekrar kurulmağa başladı. Ama ana, baba fare kurnazdı Çocuklarına da kapanları gösterdiklerinden bir sonuc elde edilemedi.

Günler geçiyor, fareler evin içinde cirit oynuyorlar, mutfakta onların oralarda gezindiklerini belirten işaretler bırakıyorlardı.

Ana fare telâşta idi, çünkü hâlâ yuva yapacak elverişli bir yer bulamamıştı ve neredeyse yavrulıyacaktı. Şişman vücudu ile deliklere eskisi gibi rahatça girip çıkamıyordu Bir gün yavrulardan biri odadan odaya geçerken bir kedi ile karşılaştı. Kedi bir anda onun üzerine atıldı sivri tırnaklarını onun yumuşacık derisine geçirdi. yavru kendini kaybetti. Kedi ise hayatından memnun bir halde yavruyu öldürdükten sonra uzun zaman bir top gibi onunla oynadı durdu Ev sahibi kediyi fare ile oynarken görünce:

— Aferin Tekir göreyim seni şunları temizle!... diye onu okşadı, sonra da maşa ile tutup fareyi çöp tenekesine attı. Aradan birakç gün geçtiği halde küçük fare ortalıkta görünmeyince onun da öldüğünü anladılar. Şimdi yavrular daha dikkatli davranıyorlardı Çünkü sık sık Tekirle karşılaşıyor, nereye kaçacaklarını şaşırıyorlardı. Ama neticede öteki iki yavru da Tekirin pençesinde can verdiler.

Ana ile baba artık bu evde barınamıyacaklarını anlamışlardı. Çünkü baş düşmanları Tekir, sevgili yavrularını öldürmüş şimdi de delik diplerinde onları gözlüyordu Birgün baba fare delikten yavaşça başını çıkardı. Ortalıkta kedi görünmüyordu. Sokak kapısı açık, evin hanımı da dışarsını süpürüyordu

— İşte tam fırsat. haydi çabuk dışarı kaçalım diye dişi fareye seslendi. Ama ana fare kendini zor taşıyor, güçlükle koşuyordu. Sofayı geçmiş tam kapıya yaklaşmak üzereydiler ki nerden çıktı ise Tekir karşılarına dikiliverdi Fareler büyülenmiş gibi hareketsiz, âdeta yere yapıştılar. Birer siyah toplu iğne başı gibi ufacık gözleri korku ile büyümüş, kuyrukları dikilmişti. Kedi yeşil gözlerini onlara dikmiş bakıyor, onlar da bu bakışlardan kendilerini kurtaramıyorlardı Baba fare:

— Ben kediyi oyalarım sen kaçıp kurtulmana bak, dedi. Dişi fare onu bırakıp gitmek istemiyordu Baba fare ise:

— Doğacak çocuklarımızı düşün ve dediğimi yap ben senden çeviğim, şimdi kurtulur gelirim, diye sert bir sesle karısını kandırmağa çalıştı. Ana fare zaten yapacak başka şey olmadığından çaresiz kapıya doğru koştu Kedi, baba fare ile meşguldü onun gitmesine aldırmadı.

Ana fare bir nefeste kapıdan çıktı, oraları süpüren hanımın ayakları dibinden hızla geçti, merdivenlerden atladı. Yüreği dışarı fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Yerden bir karış yüksekte olan su oluğunun dirseğinin içine zorlukla sıçrayıp saklandı.

Hanım ayaklarının dibinden hızla farenin kaçtığını görünce korku ile yerinden sıçramış, sonra belki fare tekrar içeri girer diye kapıyı kapatmıştı Sofada Tekirin başka bir fareyi kovalamakta olduğunu görünce, elindeki süpürge ile yardımına koştu Fare bir dolabın altına kaçıp saklandı. Tekir ancak elini sokuyor, altına sığmıyordu Acaip sesler çıkararak dudaklarını bıyıklarını oynatıyordu. Hanım süpürge ile dolabın altındaki fareyi çıkarmayı başarabildi. Tekir zaten hazır bekliyordu, bir anda pençesi baba farenin üzerine şiddetle indi İncecik bir ses iki defa cik cik etti hepsi o kadar. Ama onun sesini dışardaki ana fare duymadı bile. Orada oluğun içinde bir zaman dinlendi ve eşini boşuna bekledi. Ama eşi gelmedi. Onun da yavruları gibi Tekire kurban gittiğini an-

İlâncılık 7647 • 16

ladı. Artık elinden birşey gelmezdi çok şükür ki doğacak yavrularım var. Şimdi biran evvel elverişli bir yer bularak onları dünyaya getirmeliyim diye düşündü. Yavaşça borunun içinden çıkıp sokakta evlerin dibinden hızla yürüdü. Nihayet bir bodrum penceresi gözüne ilişti, daha fazla bekleyecek zamanı yoktu hemen içeri girdi. Burası bir odunluktu, odun yığınlarının yanında talaşlar da duruyordu. Talaşları dişleri ile acele ince ince böldü, göğsünden tüyler yoldu. Büyük bir gayretle çalışıyor, biran evvel yuvayı tamamlamak istiyordu. Çok şükür yorulmakla beraber işini başarabildi.

Nihayet dört tane pembe, gözleri kapalı, kulakları yapışık, tüysüz yavru dünyaya geldi. Evet eşini ve öteki çocuklarını kaybetmişti, ama işte şimdi dört yavrusu var.

Ev sahibine gelince: Akşam kocası eve gelir gelmez gündüzki olayı anlattı ve:

— Galiba artık onlardan ev temizlendi, Tekiri de komşumuza geri verebiliriz, diye ilâve etti. Kocası:

— Bak Hüsniye sana her vakit akşamları bulaşıkları kirli bırakma diye söylerim. Halbuki kirli bulaşıklar fareleri oraya çeker. Sen de Filiz kızım, arasıra oyuncak dolabını filân topla, oralarda farelerin barınmasına fırsat verme. İyi ki Tekirin sayesinde onlardan kurtulduk.

— Doğru söylüyorsun Ahmet, bundan sonra bulaşık yıkamaya üşenmiyeceğim, oraları temiz olursa fareler de yiyecek birşey bulamaz. Arasıra da kapan kurarız. Hem biz de Tekirin yavrularından birini alıp beslesek hiç de fena olmıyacak, dedi. Böylece farelerden temizlenen evde rahat bir hayat başladı. Ama acaba birkaç ev ötede dünyaya gelen dört fare yavrusu büyüyünce de rahat edebilecekler miydi

Nevfel AKER

Doğan Kardeş YAYINLARI

Öğretici, meraklı kitaplar :

- Eşyaların Hikâyesi ..... 300 Kuruş
- Işığın Hikâyesi ..... 200 »
- Saatin Hikâyesi ..... 250 »
- Dünyanın Çehresini Değiştiren 12 Adam ..... 1000 »

★

Heyecanlı romanlar :

- Yeşil Mühürlü Mektup ... 200 »
- Pembe Evin Kedisi ..... 200 »
- Jenifer Teyzenin Anahtarları ..... 250 »
- Kırmızı Saçlı Çocuk ..... 500 »

★

Ciltli, hediyelik kitaplar :

- Halime
- Hayvan Hikâyeleri
- Dünyanın Dört Bucağından Dostlar
- Allah Rahatlık Versin
- Wilhelm Tell
- Gökten Üç Elma Düştü
- Binbir Gece Masalları
- Tabiat Ana Anlatıyor
- Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi
- Bufalo Bill.

Bez ciltli, iyi kâğıtlı renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır.
Ödemeli olarak (P. K. 1146 - İstanbul) adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Yeni Çıkan Kitaplarımız :

- Leylek Dede ..... 400 Kuruş
- Küçük Lord ..... 400 »
- Gri Şapkalı Adam ..... 300 »
- Yaşanmış Hikâyeler ..... 300 »
- Yazının Hikâyesi ..... 300 »

SARMAN NEREDE?

MERÂLLERİN yaptırdıkları ev yeni bitmişti. Çok göz alıcı bir yapı olmuştu doğrusu. Hem son derece rahat ve kullanışlı hem de çok güzeldi. Hele önündeki kocaman bahçesi...

Fakat Merâl'in sevincini gölgeliyen bir şey vardı. Sabahtan beri hep bunu düşünüp duruyordu. Bir ara daha fazla dayanamıyarak:

«Baba» dedi. «kendi evimize taşındığımızda bizim Sarman'la Bobi ne olacak? Onlar tekrar eski evlerine kaçmazlar mı?»

Baba elindeki gazeteyi masanın üstüne bırakarak:

«Olabilir» dedi. «Niye sordun?»

Merâl babasına kendileri evden taşınınca kedisiyle köpeğinin kaybolmalarından korktuğunu söyledi.

«Okuldaki arkadaşlarım onların mutlaka yeni evden kaçacaklarını iddia ediyorlar.»

Babası, «Bence» dedi, «ev hayvanlarının alıştıkları yerlere tekrar gitmeleri normal bir şey. Yalnız ne varki, onları yeni evlerine bağlamak da senin elinde. Bir defa denemek istemez misin?»

Merâl «İstemez olur muyum hiç.» diye atıldı. «Babacığım lûtfen ne yapmam gerektiğini söyler misiniz?»

«Meselâ Bobiye etli bir kemik versen ne yapar?

Merâl gülerek «Hemen kapıp yemeğe başlar.»

Babası «Tabiî ama» dedi. «Hepsini yiyip bitirebilir mi?»

Kız, «Hayır» dedi. «Etlerini sıyırdıktan sonra biraz da yalıyarak oyalanır daha sonra da götürüp annemin çiçek tarhına gömer. Başka bir köpek bulup çıkarmasın diye de oturup başında nöbet beklemeğe başlar.»

Bu sözler üzerine babası göz kırptı. Merâl'in yüzü güldü. Biraz yardımla da olsa, bu parlak fikri kendi başına bulup çıkarmıştı. Bir köpeği bir yere bağlama yolunu o düşünmüştü. Ama sevinci pek uzun sürmedi. Bu Bu defa da aklına kedisi geldi. Hemen babasına dönüp «peki ama» dedi. «Bizim Sarman ne olacak, o öyle kemikleri gömüp saklamaz ki.»

Babasıyla birlikte buna bir çare düşünmeğe başladılar. İlkin peynir, sonra yağ, sonra da et gibi kedilerin sevdiği şeyleri göz önüne getirdiler. Fakat bunların hiçbirisini hayvanı yeni eve alıştırmağa yeterli görmediler.

Merâl biraz düşündükten sonra şöyle bir fikir ileri sürdü:

«Sarman üstünü başını yaladıktan sonra mutlaka bir yere kıvrılıp uyur. Meselâ ayaklarını süte batırsak, önce ayaklarındaki sütü iyice yalayıp tüylerini temizledikten sonra bir köşede uyuyakalacaktır. Uyandıktan sonra da artık oranın yeni bir yer olduğunu unutacak. Çünkü yerin kokusu kendisine hiç de yabancı gelmemeğe başlıyacak.»

Babası, «Bunun da kesin bir sonuca ulaştıracak bir fikir olduğunu pek sanmıyorum ama» dedi, «bir defa denemekle bir kaybımız olmaz. Şimdi bunları bir yana bırakalım da söyle bakalım sen annenin tembihlediklerini yaptın mı? Kitaplarını oyuncaklarını toplayıp sardın mı? Yatma vaktin geliyor. Haydi elini çabuk tut. İşlerini çabuk bitir.»

Merâl, «Siz üzülmeyin babacığım,» dedi. «Ben onların hepsini daha öğleyin sarıp bağladım. Yalnız ayımı bıraktım. Bu gece onu yatağıma almak istiyorum. Yarın sabahleyin erkenden kalkıp öbür oyuncaklarımın arasına koyar, paketi bağlarım.» Babası, «Bana bir hikâye kitabı ver» dedi. «Sen yatağına yat, uyumadan önce ben sana bir masal okuyayım. Yarın sabah erken kalkacağız unutma.»

Ertesi gün kız herkesten önce uyandı. Giyinip kahvaltısını yaptı. Hamalların eşya taşımalarına öylesine dalmıştı ki ayısı ve açık bıraktığı oyuncak paketi aklından çıkıverdi. Yapması gereken şeyleri hatırladığında hamallar kendi odasındaki eşyaları kamyona yüklemeğe başlamışlardı bile. Hemen içeri koştu. Ayısını öbür oyuncaklarını doldurduğu kutunun içine tıktı. Kapağını kapatıp sicimle sımsıkı bağladıktan sonra babasının yanına koştu.

Babası kamyona bir şeyler taşıyordu. Merâl'e her işin bittiğini az sonra yola çıkacaklarını, gidip kedisiyle köpeğini bulmasını söyledi.

Bobi'yi kolayca buldu ama Sarman ortalarda yoktu. Kız hemen üst kata çıktı. Her tarafı araştırdı. Hattâ tavan arasına bile baktı.

Annesi de kendisine yardım ediyordu. Alt kattaki odaları ve bodrumu didik didik etti. Öte yandan babası da kediyi bulmak için bahçenin her tarafını dolaşıp duruyordu.

Babası bir ara yanına eli göz alıcı bir yapı olmuştu doğrusu. Hem son derece rakolu boş dönen kızına dönerek «Çok fena Merâl» dedi. «Bu gidişle şu senin süt hilesini bugün deneyemiyeceğiz galiba. Sarman kayıplara karıştı. Ama sakın üzülme yarın nasıl olsa buraya döner. Biz de gelip kendisini alırız.»

Hep birlikte eşyaların yüklendiği kamyona bindiler. Yarım saat sonra da yeni evlerine geldiler. Merâl kamyondan inmeden annesi eline bir paket tutuşturdu. Bu Bobi'nin kemiğiydi. Kız yere atlayıp paketi açınca hayvanı ayaklarının dibinde buldu. Hemen kemiği köpeğin önüne attı ve onu seyretmeğe başladı. Her şey tıpkı önce-

Üsküdar Amerikan Kız Lisesi öğrencileri, çocuk kitapları haftası dolayısiyle okullarında açtıkları sergide bir «Doğan Kardeş Yayınları köşesi» yapmışlar. Bu kitapsever kardeşlerimizi kutlar, candan teşekkür ederiz.

den düşündüğü gibi oluyordu.

Kemikte et kalmayınca Bobi bir çukur kazdı ve kemiği götürüp içine soktu. Sonra da elma ağacının altına çekilip uyuklamağa başladı. Bu arada iki de bir tek gözünü açarak kemiği gömdüğü yeri kolaçan ediyordu.

Hamallar eşyaları içeri taşırlarken Merâl de evin arkasındaki ufak korulukta dolaşmağa çıktı. Annesi kendisine evden pek uzaklaşmamasını tembihlemişti. Çok geçmeden annesinin sesini duydu. Akşam yemeğine çağırılıyordu. Bu yeni taşındıkları yerde her şey çok hoşuna gitmişti. Yalnız keyfini kaçıran bir şey vardı. Sarmanı çok özlemişti.

Yemekten sonra babasına şabahleyin verdiği sözü hatırlattı. Adam sözünde durduğunu, ertesi gün erkenden gidip kediyi arıyacağını söyledi.

Merâl odasına gitti ve yatağına yattı. Fakat bir türlü uyuyamıyordu. Bir şeyi eksikti! Bunun ne olduğunu düşünürken birden aklına geldi. Ayısını yatağına almayı unutmuştu. Zavallıcık daha paketinden bile çıkmamıştı.

Hemen aşağı kata indi. Oyuncaklarını koyduğu kutuyu buldu. Açmasıyla geriye sıçraması bir oldu. Ayısını almak için elini uzatınca kuvvetli bir pençe yemişti. Arkasından da kedi kızgın hırıldıyarak kutudan dışarı atladı. Kız Sarman'ı görünce içi öylesine rahatladı ki, elinin acısını bile unuttu.

Evde herkes kedinin böyle umulmadık bir anda ortaya çıkmasına çok sevinmişti. Oyuncak kutusuna girmiş olabileceği kimsenin aklına gelmemişti. Demek ki, evdeki eşyalar toplandıktan sonra kendine yatacak bir yer araştırırken kutu gözüne ilişmiş, kapağı açık olduğundan içine girip uyumuştu. Ayısını koymak için gelen Meral de aceleyle kedinin farkında bile olmamıştı.

Merâl'in annesi kedinin tabağını sütle doldurup önüne koydu. Hayvan o kadar acıkmıştı ki, hemen tabağa saldırdı. Bu arada süt devrildi. Üstünden yere şıpır şıpır süt damlıyan Sarman öylesine süklüm püklüm olmuştu ki, odadakiler haline gülmekten kendilerini alamadılar.

Merâl, «Babacığım bak artık Sarman'ın ayaklarını süte batırmamıza lüzum kalmadı. Şimdi yalnız pençelerini değil, yerleri de temizlemek zorunda. Bütün bunlardan sonra da kaçmıyacağına eminim.»

Merâl yanılmamıştı. Kedi tüylerini yalayıp kuruturken bir yandan sırsıklam olan bir yandan da yerdeki sütleri silip süpürürken öylesine yorulmuştu ki, az sonra bir köşeciğe çekilip uyumağa başladı. Ondan sonra da bir kere bile yeni evden kaçıp eskisine gitmeğe kalkışmadı.

Anlamadık efendim.»

«Yazayım da gözünüzde canlansın, evet bir buçuk bition; yani: 1.500.000.000.000 adım attığını, bu yürüyüşle dünyayı 6 defa dolaşabileceğini hatırınıza getirdiniz mi?»

«Getirmedik efendim.»

«Beynimizde 7000 hücrenin zihni faaliyetimizi tanzim ettiğini ve gene günde 4800 kelime sarfettiğimizi, yatakta öyle uslu uslu yatmadığımızı gecede 25-35 kere döndüğümüzü düşündünüz mü?»

Hep bir ağızdan:

«Hayır.»

«Ortalama 1360 gram ağırlığında insan beyninin bir gün aya gidebileceğine inancınız var mı?»

«Var Doktor amca.»

«İşte onun için çocuklar çeşitli marifetleri olan vücudunuzun çalışmasını olur olmaz şeylerle bozmamalı, derslerinize çalışmalı, insanlığa yararlı bir varlık olmaktan sakın kaçınmamalısınız.»

Dr. Kâmran ŞENEL

Yürüyen Bebek

Bu yürüyen bebeği yapmak için ilkin A ve B harfleriyle gösterilen kısımların kopyasını çekin yahut da benzerini bir kâğıt üzerine çizin. Sevdiğiniz renklerle boyadıktan sonra kalın bir karton üstüne yapıştırın. Daha sonra da resmin kenarlarını takip ederek bebeği kesip çıkarın. Hem ayak kısmında hem de gövdede dairelerle gösterilmiş yerlere birer delik açın. Ayak kısmı bebeğin arka tarafına gelecek şekilde delikleri üst üste getirin ve buraya bir kâğıt raptiyesi takın.

Bebeği omuzlarından tutun. Pürüzlü bir yüzey üzerinde gezdirirseniz ayaklar dönerek onu yürüyormuş gibi gösterir.

İsterseniz bu yürüyen bebeği bir arkadaşınıza veya küçük kardeşinize hediye edebilirsiniz. Ayrıca bunu bir tebrik kartı olarak da kullanabilirsiniz.

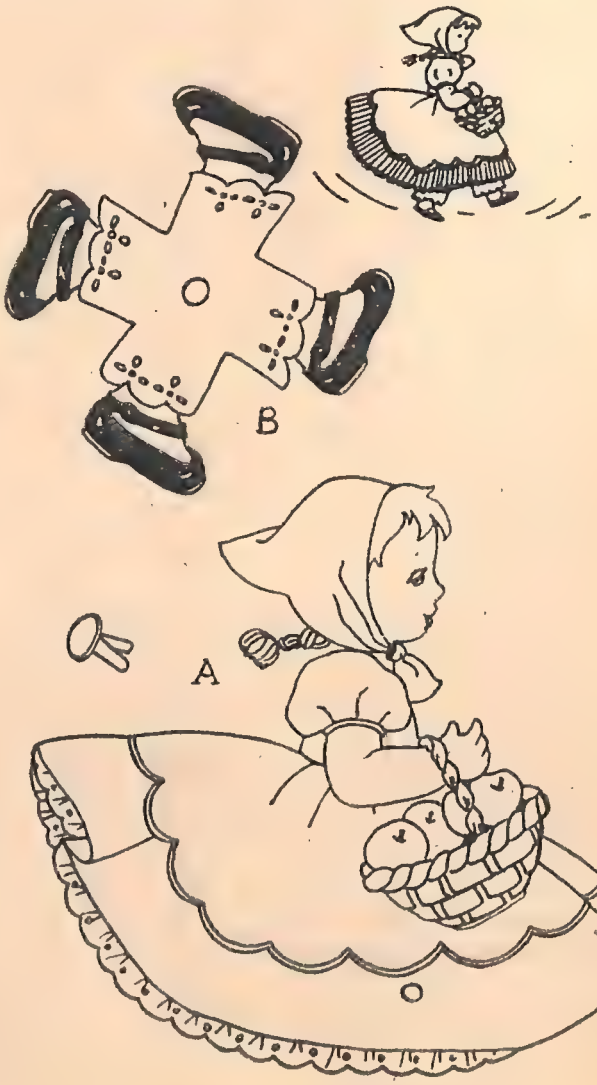

İKİ FIKRA

Oktay arkadaşına sordu : Şemsiyenin kaybolduğunu ne zaman farkettin?»
«Yağmur durunca kapamak istedim. O zaman aklıma geldi.»

★

Küçük Ayşe annesiyle birlikte bir çiftliğe gitmişti. Kız ömründe ilk defa bir yeldeğirmeni görüyordu. Heyecanla annesine şunları söyledi.
«Anne, anne, bak. İnekler için de vantilâtör yapmışlar.»

BİLMECE BULMACA...

Hazırlıyan: Semra Yasıtlı

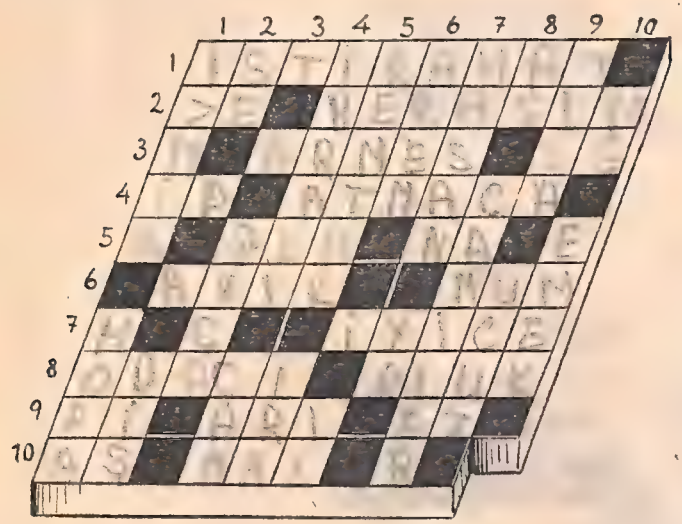

Soldan sağa:

1 — Dinlenme 2 — Bir harfin okunuşu, tören 3 — Tersi bu bilmeceyi hazırlayanın ismi, Bir harfin okunuşu 4 — Urgan, Yırtıcı bir kuş 5 — Çok iyi, tersi hatırla 6 — Sarhoş değil, ilkel bir ışık 7 — Az iyi 8 — Resmî dairelerde ve iş yerlerinde temizlik işine bakan, İçinden yağmur suyu akar 9 — Geometride değişmiyen bir sayı Çalışkan bir hayvan, Bir emir 10 — Yemek, Mülk.

Yukardan Aşağıya:

1 — Bir ilimiz, Bir ilçemiz 2 — Tersi bir emir, Ağzımızda bulunanlardan 3 — Bir kız ismi 4 — Bir ada, Saydam bir cisim 5 — Tersi kat kat börek, Tersi bir hayvan 6 — Tersi köylülerin hayvanlarını otlattıkları yer, Tersi bir takı 7 — Bir erkek ismi, Tersi seçmenlerin kullandıkları 8 — Bir emir, Müslümanların ibadet ettikleri yerler (çoğul) 9 — Tersi kimyasal bir madde, Pahalı değil 10 — Kuzunun bağırması. Bir iş için harcanan güç. **(Çözümü S. 36 da)**

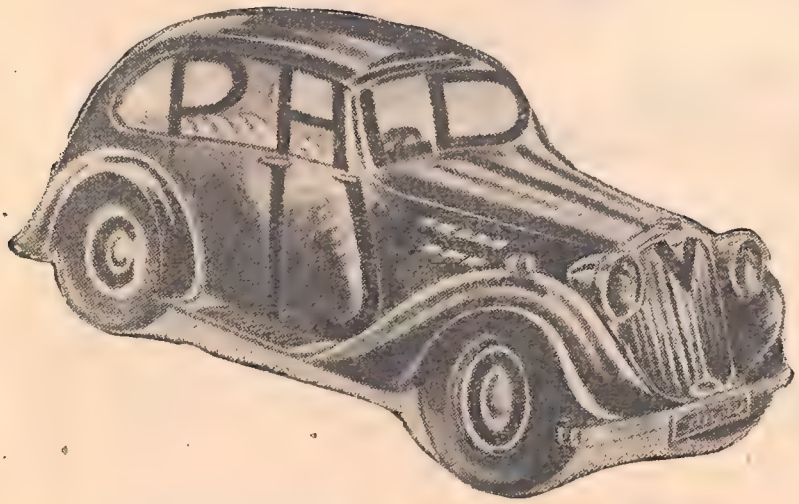

Bu otomobilin bazı yerlerinde alfabenin dokuz harfi saklı. Bunların neler olduğunu da siz bulun!

Cevap: P H L D I J C O V.

BAŞKA ÜLKELERDEN DOSTLAR

KÜÇÜK CHAİ

KÜÇÜK dostumuz Chai Çin'deki köylerden birinde yaşamaktadır. Chai'nin kışlık elbiselerinin içi pamuk doldurulmuştur. Yorgandan yapılmış bir esvap giymiş gibidir.

Çin'deki ormanlar yıllardanberi kesile kesile tükendiğinden artık ev yapımında kereste kullanılmaz. Bu yüzden de Chailerin evi bambudan yapılmıştır. Bambu uzak doğuluların hayatında önemli bir yer tutar sal, yapımında kullanıldığı gibi yelkenlerin kayıklarının yapısına da girer. Hattâ kiremit ip kap kacak, sepet bile bu bitkiden yapılır.

Ev yapılırken bambu çubukları birbirlerine bağlanır ve üstleri çamurla sıvanır. Bu da güneşte kuruyunca sağlam duvarlar meydana gelir.

Chailerin evi üç odalıdır. Evin önündeki avluda ailenin hayvanları, bir manda, domuzlar, tavuklar ve bir eşek bulunur. Eğer harman sonuysa bu avlunun bir köşesinde babası da tarladan kaldırdığı pirinci elemekle meşguldür.

Chai'nin ablaları ipek böceği beslerler. Bunlar ilkin oturma odasındaki özel raflar üzerindeki yapraklar arasında minik beyaz tırtıllar halindedirler. Her tırtıl günde ağırlığının iki misli dut yaprağı yer. Kurtçuk sık sık deri değiştirerek büyür ve ipekten bir koza örerek içeri girer.

Chai'nin annesi kozaları toplayıp kaynar suya atar. İçindeki tırtılları öldürür ve kozanın üstündeki ipeği alır. Eğer kaynar suya atmazsa koza içindeki kurt kelebek olur. Kozayı bir ucundan delip dışarı çıkar. Bövlece iplik parça parça olur ve hiç bir işe yaramaz. Her kozadan aşağı yukarı 700 800 m. kadar ipek iplığı çıkar. Sonra bunlar kasabadaki bir tüccara satılır.

Chai'nin annesinin kozalarla uğraşmaktan başka bir görevi daha vardır: Yemek yapmak. Chai'ler hemen hemen hergün pirinç yerler. Arada sırada kavrulmuş pirincin yerini balık veya yumurta alır.

Chai yemek yemek için yere bağdaş kurup oturur. yemeğini çatal, kaşık, bıçak gibi şeylerle değil de bambudan yapılmış özel pirinç çubuklariyle yer.

Chai'nin babasının ırmak boyunda ufak birkaç tarlası vardır. Bu tarlarda pirinç ekimi yapar. Pirincin iyi yetişmesi için bitkinin köklerinin su içinde bulunması gereklidir. Bu yüzden de tarlaların hepsinde içleri su dolu hendekler bulunur. Chai'nin babası suyu tarlalara bir dönme dolapla çıkarır.

Çocuk pirinç ekimi zamanı gelince babasına yardım eder.

Hazırlanan tohum yataklarına pirinçler ekilir. Fideler büyümeğe başlayınca hendeğin duvarında bir delik açılır ve tohum yatakları su altında kalır. Güneş zengin toprak ve bol su etkisiyle fideler çarçabuk gelişir.

Bu arada mandanın çektiği bir pulluklu su altında bırakılmış başka bir tarlayı sürerler. Böylece artık 15-20 cm. yi bulan fidelerin dikileceği ver de hazırlanmış olur. Daha sonra Chailer ailece tarlada çalışmaya başladılar. Fideleri yataklarından çıkarıp yalnız tepeleri dışarda kalacak şekilde çamur içine gömerler.

Tarlalardaki su azalınca hendeklerdeki su salıverilir. Havalar yağışlı giderse bu defa da tarlalardaki su fidelerin tepeleri meydana çıkıncaya kadar boşaltılır Pirinçler başaklanınca Chai'nın babası tarladaki suyun hepsini boşaltır. Daha sonra da oraklarla pirinçleri biçerler. Pirincin başaklardan çıkarılması hayli ilgi çekicidir Chai'nin babası büyük tahta bir sandığı açar. Elindeki pirinç demetini hızla kapağa vurur. Taneler sandığa dökülür Saplar da evlerin damlarına konmak ve şapka v.s. gibi şeyler örmek için saklanır.

Pirinç çabuk yetişen bir bitkidir. Bu yüzden Chai'nin babası bir yazda iki defa ürün alır. Kışın tarlalara buğday, fasulye, arpa gibi şeyler eker.

Chai'ler bütün ailece çiftlik işlerinde çalışırlar ayrıca yardımcıları yoktur. Civardaki çiftçilerin birkaçı topraklarını birleştirirler. Sonra da bir traktör alarak işlerini çarçabuk görürler.

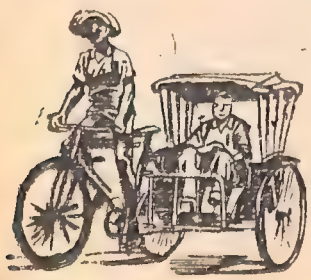

Chai Yangtse nehrine giden çamurlu yolda yürümeğe başlar Nehir yeryüzünün en büyük ve en işlek akarsularından biridir Üstü sampan denilen, dipleri düz kayıklarla doludur. Bu kayıklar aynı zamanda ev ödevi de görürler. Çinlilerin çoğu ömürlerini bunların içinde geçirirler. Karaya binde bir çıkarlar. Kayık evlerde oturanların geçimini karabatak denilen deniz kuşları sağlar. İlkin bunları yakalarlar hayvan kendilerine ivice alıştıktan sonra bunlarla birlikte balık avına çıkarlar. Karabatak karnını doyurmak için tuttuğu balıkları yutamaz çünkü boğazına bir halka geçirilmiştir. Böylece balıklar kuşun sahibine kalır. Bu kayık evlerde yaşıyan çocukların sırtına bambu çubukları bağlanmıştır. Anneleri görmeden kaza ile suya düşerlerse boğulmazlar. Sırtlarındaki çubuklar can yeleği gibi onları su yüzünde tutar.

Chai'de bazan sampanlara binip nehir üzerinde dolaşır. En büyük arzusu büyük yelkenlilere binmektir. Bunlar bambudan yapılmış dört köşe yelkenleri bulunan kocaman kayıklardır. Çin'in büyük limanlarına içerlerdeki kasaba ve şehirlerden pirinç taşırlar.

Chai'nin babasiyle birlikte şehre indiği de olur. Şehrin eskiden kalan kısmında sokaklar çok dar ve kalabalıktır. Kaldırımların iki tarafına dükkânlar sıralanmıştır. Satıcılar sattıkları şeyleri sokak üstündeki tezgâhlara sergilemişlerdir. Sokaklar kocaman sırıkların ucuna küfeler asmış bağıra bağıra dolaşan seyyar satıcılar, ve bir bisikletin çektiği iki tekerlekli hafif arabalarla doludur.

Şehrin yeni yapılan kısmın-

Mississipili Dümencinin Serüveni

1846 yılı nisan ayında güneşli bir cumartesi sabahıydı. Doğudan esen hafif ılık meltem kış boyunca uyuyan tabiatı derin uykusundan uyandırmağa çalışan tatlı bir ses gibiydi.

Missouri eyaletinin doğusunda, on yaşlarında kadar bir çocuk bir nehrin kıyısındaki tahta iskeleye oturmuş hem etrafın güzelliğini seyrediyor, hem de derin derin nefes alarak ciğerlerini taze bahar havasıyla dolduruyordu.

Çocuğun adı Sam Clemens, nehrinki de Missisippi'ydi. Arkasında güneş altında Missouri eyaletinin nehir kasabası Hannibal uyanıyordu. Fakat küçük Sam Clemens'in düşüncelerinde Hannibal pek önemli bir yer tutmuyordu. Çocuğun aklı fikri önünde uzanan çamurlu nehirdeydi.

Hülyalara dalıp gitmişken bir ses «buharlı geliyor!» diye bağırdı. Sam'ın da sabahtanberi dört gözle beklediği işte buydu.

Nehrin üstündeki dönemeçlerden birinden kayarcasına, kanatları benekli, beyaz bir kuş belirdi. Bu kuş bacaları tüten vapurdan başka birşey değildi. İki yandaki çarklar üzerinden düşen su damlacıkları güneşte pırıl pırıl yanarak altın benekleri andırıyorlardı.

Sam yaklaşan gemiye hayran hayran bakıyordu. Gemi çocuğu büyülemişti. Bu yüzen saraylara binmek Hannibal'de oturan bütün çocukların en büyük isteğiydi.

Gemi iskeleye yaklaşınca makinaları yavaşladı ve hızı iyice azaldı. Az sonra yandaki çarklar durdu. Gemi rıhtımın önüne gelince, çıkmacı kocaman bir halatın ucunu karada duran başka bir çıkmacıya fırlattı.

Sam iri, vağız çıkmacılara hayran olmuştu. Hemen büyüyünce çıkmacı olmaga karar verdi. Fakat az sonra güverteye çıkan kamarotu görünce bu defa da ona imrendi.

Bu sırada, iskele atılmış, rıhtımda bekleşen hamallar işe koyulmuşlardı. Gemiye tütün balyaları, salam, jambon gibi şeyler yüklüyorlardı. Bunlar Hannibal ve çevresindeki çiftçilerin şehirdeki tüccarlara sattıkları ürünlerin başında geliyordu. Gemiden de New-Orleans'dan gelen şeker, pekmez, güneyde yapılan bazı tarım araçları ve kumaş boşaltılıyordu. Bu sırada rıhtım bir arı kovanını andırıyordu.

İskele alındıktan sonra üç defa çan çaldı. Gemi, çarklarından iki yana beyaz köpükler sıçrata sıçrata nehir yukarı yol almağa başladı.

Sam derin derin içini çekerek gitmek için ayağa kalktı. Fakat aklı Hanibal'dan çok uzaklarda, geminin gittiği yerlerdeydi.

Aradan üç yıl geçmişti. Artık Sam hayata atılmıştı. Bir matbaada çalışarak geçimini sağlıyordu. Usta bir mürettip olunca küçüklüğündenberi hülyalarını dolduran bir duygu, çeşitli yerler görme isteği, onu büyük şehirlere sürükledi. Her gittiği yerde iş bulup çalışıyordu.

Günün birinde, güney Amerika'ya gitmeye karar verdi. New-Orleans'a gidecek olan Paul Jones adlı bir gemiye bindi. Buradan güney Amerika'ya gececekti.

Sam gemiye adımını atar atmaz her tarafını gezip köşesini bucağını yakından görmeye koyuldu. Küçüklüğündenberi böyle bir fırsatın eline geçmesini gözleyip durmuştu.

Üst güvertedeki dümenci mahallıne gelince, kocaman bir tekerleğin başındaki ufak tefek bir adama gıpta etmekten kendini alamadı. Sam, geminin bütün hareketlerini bu adamın idare ettiğini biliyordu. Gemileri nehirde son derece ustalıkla getirip götürdüğünden herkes hattâ kaptan bile ona saygı gösterirdi.

Adama bir süre baktıktan sonra Sam'ın içinden şunları söylemek geldi:

«Bir gence dümencilik öğretmeyi istemez misin?»

Dümendeki adam ziyaretçiye bakarak, «Acemi dümencilerin faydadan çok za-

rarı olur» dedi.

Bu ters cevap Sam'ı yıldırmadı. Bu defa da adı Bixby olan dümenciye nehir üzerindeki hayatın özelliklerine ait sorular sormağa başladı.

Adam nehirle ilgili şeyler hakkında hararetle konuştuğu halde Sam'a dümencilik öğretmeğe yanaşmıyordu.

Adamın bu inatçılığı çocuğun ilgisini büsbütün arttırmıştı. Her sabah dümen mahalline çıkıp Bixby'i daha yakından tanımağa çalışıyordu. Bir gün ona dümenciliği kendisine kaça öğreteceğini sordu

Dümenci «beş yüz dolâr» diye kesip attı Sam'ın o kadar parası yoktu. Adamla pazarlığa girişti. İlkin yüz dolârını verecek, geri kalanını da para kazanır kazanmaz ödiyecekti. Bixby yumuşamaktaydı. Bunun sebebi de adamın çocuğu gerçekten çok sevmesi, aynı zamanda saatlerce dümen başında durmaktan ayağındaki yaranın canını çok yakmasıydı Eğer bir yardımcısı olursa birkaç saat dinlenebilecek böylece yarası da daha çabuk iyileşebilecekti.

Bixby birdenbire, «Pekâlâ, kabul» dedi «Haydi dümen başına geç bakalım neler yapabileceksin. Gemiyi tuttuğu rotadan ayırma. Gözlerini de nehirden kaldırma »

Kol değneği kullanmaya bir türlü razı olmıyan dümenci topallıya topallıya yürüyerek kendini kanapenin üstüne zor attı.

Sam hemen dümenin başına geçti Tekerlek çocuğun boyunu aşıyordu Aradan kısa bir süre geçince bir gemiyi idare etmenin son derece hoş bir şey olduğunu anladı Artık güney Amerika'ya gitmek fikrinden de vazgeçti

Gemi New-Orleans'a demirledi. İki gün sonra getirdiklerini boşaltıp yeni yük alarak tekrar yola çıktı Sam saatlerce dümencinin yanında durdu ama Bixby'nin dümeni ona bırakmağa niyeti yoktu. Sessiz sessiz nehre bakıyor arada sırada geçtikleri kasabaların, şehirlerin adını söylemek için ağzını açıyordu.

Geminin burnunda duran bir tayfa, ucuna kurşun bir ağırlık bağlanmış olan ipi suya sokup çıkarıyor Ağırlık dibe değince, adam suyun derinliğini buluyordu. Halatı her atıştan sonra gemici birşeyler söylüyor. Bunu üst güvertede duran başka biri tekrarlıyor böylece, dümenci suyun derinliğini öğreniyordu.

Gemi için en elverişli derinlik gemicilerin «Mark twain» (mark tuein) dedikleri iki kulaç kadar olanıydı.

Geceleyin saat sekizde başka bir dümenci iş başına geçti Bixby ile çırağı Sam aşağıya dinlenmeğe indiler.

Geceyarısı, tam Sam derin derin uyurken bir nöbetçi gelerek «Haydi kalk» diye sarstı. Çocuk ona aldırış etmiyerek tekrar uyuyakaldı. Bu defa adam başına dikilip kızgın kızgın söylenmeğe başladı.

Her dört saatte bir nöbet değiştiğinden haberi olmıyan çocuk gece yarısı kendisinin niçin uyandırıldığını sorunca şaşma sırası nöbetçi tayfaya gelmişti.

Bir dakika sonra dümenci dümenin başına geçmişti. Onu gören Sam da arkasından elbiselerini pabuçlarını eline alıp yukarı fırladı.

Dümenci Sam'a gelirken işaret ettiği yerlerin isimlerini sormağa başladı

«New-Orleans'dan sonraki ilk çıkıntının adı neydi?»

«Hatırlamıyorum.»

«Peki onu unuttun. Ya ondan sonraki?»

«Onu da bilmiyorum.»

«İşte bu fena. Öyleyse gelirken söylediğim yerlerden hangisi aklında kaldıysa onu söyle?»

Bu sırada Sam'ın kafası öylesine karışmıştı ki, hiçbir şey hatırlamıyordu.

Bunun üstüne dümenci, «Sen çayırda bir ineği bile güdemezsin, dümen tutmak nerde sen nerde!» diye çıkıştı.

Bu olay Sam'ın aklını başına getirdi. Ertesi gün geminin uğradığı ilk kasabadan bir defter kalem aldı. Ondan sonra da dümencinin her dediğini yazmağa başladı. Öte yandan her gördüğüne dikkat ederek en ufak bir seyi bile gözden kaçırmamağa başladı Çok geçmeden kayalıkların, kum setlerinin, birikintilerin nerelerde olduğunu iyice öğrendi. Artık yolun setlere elverişli olduğunu bildiren «Mark twain» sözü derin bir anlam kazanmıştı.

Meksika körfezinden kalkıp St Louise'ye geldiklerinde defter nehrin hikâyesiyle iyice dolmuştu.

Bütün güçlüklere göğüs

(Devamı S. 50 de)

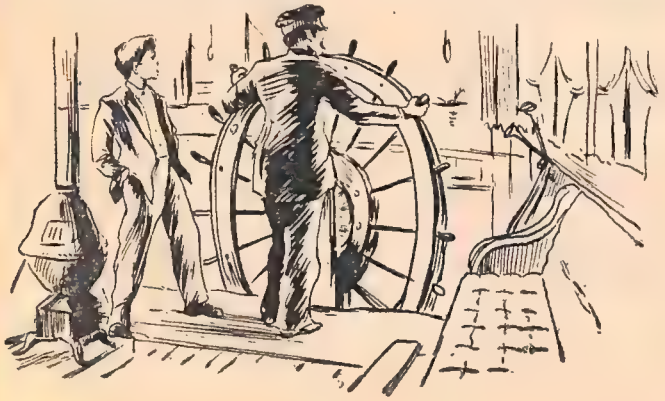

Minik Koltuğa Kim Oturacak

OTURMA odasında altı koltuk vardı. Bunlardan biri en büyük koltuktu. Bunda hep baba otururdu. Bu, odadaki koltukların en büyük en geniş olanıydı. Kalın, şişman şişman kolları vardı. Hayli yıpranmış olmasına karşılık, çok pek çok rahattı. Baba da bu yüzden ona bayılırdı.

Bir gün koltuklar aralarında konuşuyorlardı. En büyük koltuk ötekilere şöyle diyordu :

«Baba bensiz olamaz. Her akşam işten dönüşünde oturup gerinerek derin bir oh çeker sonra da 'eve dönmek ne güzel şey der.' Ona bu rahatı sağlıyabildiğim için göğsüm kabarıyor doğrusu...»

Daha küçük ve süslü olan annenin koltuğu gülümseyerek konuşmağa başladı : «Yeryüzünde senden başka rahat koltuk yok mu sanki? Kendini bu kadar büyük görme. Unutma ki, ben de en az senin kadar rahatım. Anne her gün ev işlerini bitirdikten sonra ancak benim üstümde dinlenir. Onu öylesine rahat ettiririm ki, fırsat buldukça hemen bana koşar. Birbirimizi çok severiz. Bana öyle iyi bakar ki, dalgınlıkla üstümü başımı sigara külüyle bile kirletmez.» En büyük koltuk: «Bunun ne zararı var,» diye söze atıldı. «Ben sigara külüne ve sigara kokusuna bayılırım.»

Bir köşede pinekliyen Yaşlı Koltuk «Çok güzel, bak işte bu çok güzel.» diye gülümsedi. «Üstüne her gün yağmur gibi sigara külü yağıyor. Halinden çok memnunsun oyleyse. Hiçbirinizin yerinde olmayı istemezdim doğrusu.» Ötekiler «Peki ama niçin?» diye sordular. Yaşlı Koltuk uykulu bir sesle «bir çok sebepleri var» dedi. «En başta bu odadaki koltuklar arasında en gün görmüşü benim. Büyükannenin bebekliğini bile hatırlarım ben... Başımdan neler geçti neler. Sonra evde en çok sayılan sevilen kimse olan büyükanne de benden başka hiç bir yerde rahat edemez. Biz birbirimize öylesine alıştık ki. Bazan o, eski günleri hatırlar, gençliğini gözlerinin önünde canlandırmağa başlar, ben de onunla birlikte hayallere dalar giderim. Bu arada eve gelen önemli kişileri, beyleri paşaları görür gibi olurum.» Yaşlı Koltuk sözlerini bitiremeden her zamanki gibi konuşurken konuşurken uyuyakaldı.

Annenin koltuğu, «Zavallıcık!» dedi «Yine uyudu. Ama ne yapsın. Artık adamakıllı yaşlandı.»

Bu sırada odanın öbür ucunda bulunan Minik koltuk sessiz sessiz konuşulanları dinliyordu. Öyle küçüktü ki, ötekiler çoğu defa onun odada olduğunu bile unuturlardı. Üstelik evde kimse onun üstüne oturmazdı. Bu minik koltuk durmadan eve kendisi gibi ufak tefek birinin gelmesini diler dururdu.

Bazan öteki koltukların aralarında şöyle fısıldaştıklarını duyardı :

«Bu küçük koltuk burada niye duruyor sanki. Hiçbir işe yaradığı yok.»

«Doğru söylüyorsun. Acaba niçin ayak altından kaldırıp başka bir yere koymazlar? Böylece bizlere daha fazla yer açılmış olur.»

Bütün bunlar, minik koltuğu çok üzüyordu. Fakat günlerden bir gün onu çok sevindiren bir şey oldu. Anneyle, baba akşam oturup konuşurlarken yakında kendilerini ziyarete gelecek bir aileden söz açtılar. Minik koltuk bu arada bir de «Küçük»ten bahsedildiğini duydu.

Herkes yattıktan, ortalıktan el ayak çekildikten sonra koltuklar aralarında konuşmağa başladılar.

Misafir koltuklarından biri, «Oh oh» dedi. «Şu misafirler çabuk gelseler bari, bizim için büyük bir değişiklik olacak.»

Arkadaşı, «Ya, ya» dedi, «Fevkalâde bir şey.» Sonra minik koltuğa dönerek: «Bir de küçükten bahsediyorlardı. Kimbilir belki o da senin misafirin olur.»

Koltukların hepsi ne olacağını merak edip duruyorlardı. Bu arada en çok heyecanlananları da minik koltuktu. Günleri iple çekiyordu.

Misafirler gelmeden bir gün önce, anne ve baba eve hayli garip bir şey getirdiler. Bu upuzun bir sandalyeydi. Tahtadan yapılmıştı. Dört tarafı kapalıydı. Ön kısmında ufak masa gibi bir şey görülüyordu.

Anne, «Mükemmel» dedi. «Tam bebeğe göre».

Bunları duyunca minik koltuğun bütün ümitleri kırıldı. Demek «Küçük» dedikleri bir bebekti. Bu da kendisinin yine eskisi gibi hiç bir işe yaramadan bir köşecikte durup kalacağı anlamına geliyordu.

Gecele,in en büyük koltuğun kendisini çekiştirdiğini duydu. «Misafirler de gelince ev iyice kalabalıklaşacak. Bunun nasıl olsa bir faydası yok. Bari ayak altından kaldırsınlar» diyordu.

Bu sözler Minik Koltuğun içine işlemişti. Kimseye belli etmeden ağladı, ağladı, ağladı.

Ertesi gün misafirler geldiler. Bir adam, bir kadın kucaklarında bir bebek ve ve... Minik koltuğun kalbi yerinden fırlıyacakmış gibi atıyordu. Onlarla birlikte kapıdan içeri bir de beş yaşlarında kadar bir kız çocuğu içeri girmişti. Kız babasının eline sımsıkı yapışmış, yanından ayrılmıyordu. Yabancı bir yere geldiğinden etrafına ürkek ürkek bakınıyor her an koşacakmış gibi tetikte duruyordu.

Gözlerini odada gezdirirken bir ara asık yüzü gülümsedi. Gözleri parladı. Çekingenliği, korkaklığı, ürkekliği kayboluverdi. Sevinçle «Oh, ne güzel, minik bir koltuk! şuna bakın minicik! Tam bana göre!» diyerek Minik Koltuğa doğru koştu. Kollarını hafif hafif okşayıp, bir süre etrafında dansettikten sonra tam kendine göre olduğunu herkes görsün diye koltuğa kuruldu.

Minik Koltuk sevinçle gıcırdadı. Nihayet kendisini beğenen, biri çıkmıştı. Demek o da başkalarına yararlı olabiliyordu. Artık kendisini ailenin bir parçası saymaya başlamıştı.

Misafirler birkaç hafta kaldılar. Bu süre boyunca küçük kızla Minik Koltuk birbirlerinden hemen hemen

Kuş: Yavrularıma bakacağına söz ver de öyle öldür.

hiç ayrılmadılar. Kız bazan resimli kitabını eline alarak oturup saatlerce onunla oyalanıyor bazan bebekleriyle oynuyor, bazan koltuğun koluna defterini koyarak resimler çiziyor, bazan da başını arkaya dayıyarak uyuyordu Bu arada herkese Minik Koltuğu çok sevdiğini, onun son derece rahat olduğunu söyleyip duruyordu.

Nihayet bir gün misafirler evlerine dönmeğe karar verdiler. Herkes birbiriyle vedalaşırken küçük kız usulca oturma odasına kaydı. Yere diz çöküp başını Minik Koltuğun üstüne dayıyarak onunla konuşmaya başladı :

Sevgili minik koltuğum, şimdilik allahaısmarladık... Yakında yine geleceğim. Çok yakında buluşacağız.»

Bunları söyledikten sonra çekilip gitti. Minik koltuk bu ayrılığa üzülmüştü ama eskisi gibi dertli değildi.

Aradan epeyce bir zaman geçti. Misafir koltuklarına misafirler gelip oturdu. Baba En Büyük Koltukta sigarasını tüttürdü, anne kendi koltuğunda yorgunluğunu giderdi, büyük anne Güngörmüş Koltukta anılarını gözlerinin önünde canlandırdı. Bu sırada Minik Koltuk yine eskisi gibi tek başınaydı. Fakat artık hiç bir işe yaramadığını kurarak kara kara düşüncelere dalmıyordu. Sabırla bekliyordu. Çünkü küçük kızın günün birinde çıkageleceğine inanıyordu. Her sabah kendi kendine şöyle diyordu. «Kimbilir belki de bu gün geliverir!»

KÜÇÜK CHAİ

(Baştarafı S. 44 de)

da ise geniş caddeler, modern ev ve mağazalar yer alır. Burada ayrıca hızlı giden modern taşıtlar ve büyük fabrikalar da göze çarpar.

Çin ilerde hayli zengin bir ülke olabilir çünkü kuzey kısmında zengin demir ve kömür yatakları bulunmuştur. Durmadan fabrikalar, kara ve demiryolları, evler yapılmaktadır. Fakat Chai'nin memleketi yüzölçümü bakımından öylesine geniştir ki, bu iş yıllarca süreceğe benzemektedir.

★

GUGUK KUŞUNUN TATİLİ

(Baştarafı S. 4 de)

taksisini çağırmasaydı okula da geç kalacaktık.»

Bunun üzerine baba, «Beni de çok erken uyandırdı» diye söylendi.

Anne hemen atılarak, «bütün gün beni de aldatıp durdu» diye dert yandı.

Baba «bana sesi de biraz garip geldiydi» dedi. Onlar böyle oturmuş o gün saatin sebep olduğu karışıklıkları konuşurlarken Guguk kuşu eve döndü. Arkadaşı yaşlı baykuşa teşekkür ederek görevini teslim aldı. Tam saatin üstündeki minik kapıyı kapatmak üzereyken bay Yeşilçam'ın şöyle dediğini duydu:

«Benim cep saatim beşe geliyor. Gelin gidip şu bizim guguklu saati kontrol edelim.»

Saat tam beşte Guguk kuşu dışarı fırladı beş defa öttükten sonra tekrar minik evine girdi. Anne şaşırmıştı. Hayretle «çok iyi işliyor. Geriliği ileriliği yok» demekten kendini alamadı. Baba da, «sesinde de bir değişiklik yok. Her zamanki gibi» dedi.

Çocukların en küçüğü «Guguk kuşu belki de kendi kendine bir tatil vermiştir» diye söylendi. Ötekilerin hepsi bu fikre güldüler.

★

MİSSİSSİPİLİ DÜMENCİNİN SERÜVENİ

(Baştarafı S. 46 da)

geriyordu. Çünkü işini çok seviyordu Paul Jones gemisinde çalışmağa başladıktan on sekiz ay sonra koca Missisippi nehrinin bütün sırlarını elde etmişti. Artık defteri ormadan da onu geçebiliyordu. Bu arada birinci sınıf dümenci ehliyeti de almıştı.

Üç yıl zevkle çalıştı Artık nehir üzerindeki gemi seyrüseferi hafiflemişti. Dümenciliği bırakıp gazeteciliğe başladı.

Daha sonra, yazarlığa başlayınca gençlik anılarını «Missisippi Üzerindeki Hayat» adlı kitapta topladı. Bu arada «Tom Sawyer» ve «Huckleberry Finn» gibi unutulmaz çocuk romanları ra yarattı. Hikâyelerinde kendi adı yerine Missisippi üzerinde çalışırken kulağında çınlıyan o tatlı kelimeyi, «Mark Twain» i kullanıyordu. Bugün artık nehir seyrüseferinde «Mark Twain» terimi unutulmuştur ama Amerika'nın en çok sevilen yazarının adında yaşamaktadır.

★

SAVANNAH

(Baştarafı S. 12 de)

kan gemi mühendisliği ile atom tekniğinin bir harikası olan SAVANNAH'nın yalnız tekne ve teferruatı 18.600.000 atom reaktörü ve yakıtı da ayrıca 28.300.000, yani tamamı 46.000.000 dolâra (4 milyara yakın Türk lirası) mal olmuştur.

Neden harika gemi?

SAVANNAH uranium 235 atomlarının parçalanmasından elde edilen ısı enerjisini kullanarak işlemektedir Gemi üç buçuk yıllık yakıtını şimdiden almıştır: 110 livre (50 kilodan biraz eksik) «uranium 235.» Koca gemi işte yalnız bu kadarcık yakıtla 20 not (icabında 23 not) hız üzerinden üç buçuk yılda 300.000 deniz mili yol alabilir ki bu da dünya çevresinde 14 tur yapmağa denk bir seyahat demektir. Geçenlerde üç gün süren bir prova seferinde SAVANNAH *bir çay kaşığı dolusundan az fazla* «uranium 235» yakmıştır. Yalnız bunları düşünmek bile bu güzel geminin neden bir harika olduğunu anlamağa yeter.

Amerikan Federal Hükümeti SAVANNAH'nın emniyetli bir gemi olduğuna öylesine inanmıştır ki onun atom kullanması yüzünden çıkabilecek atomla ilgili herhangi kaza için tazminat karşılığı olmak üzere Kongreden yarım milyar dolârlık bir kredi almıştır.

A. B.

REHBER AMCA

Rehber amca, aslanların nasıl beslendiğini görmek istiyoruz. Bizi oraya götür.
Durun! Sırayla. İlkin şuradaki hayvanları göstereyim.
Aç gözlü o senin değil! Ayınındı.

Şimdi yeryüzündeki en vahşi hayvanı göreceksiniz.
Niye evcilleştirememişler Rehber Amca ?
Böyle bir suratın olsaydı sen de vahşi kalırdın.

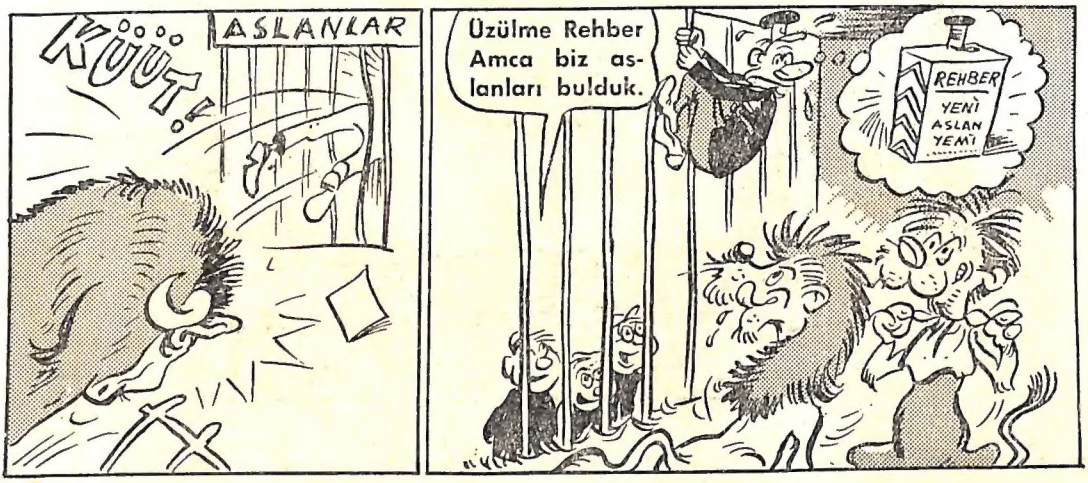
KÜÜÜ!
ASLANLAR
Üzülme Rehber Amca biz aslanları bulduk.
REHBER
YENİ
ASLAN
YEMİ

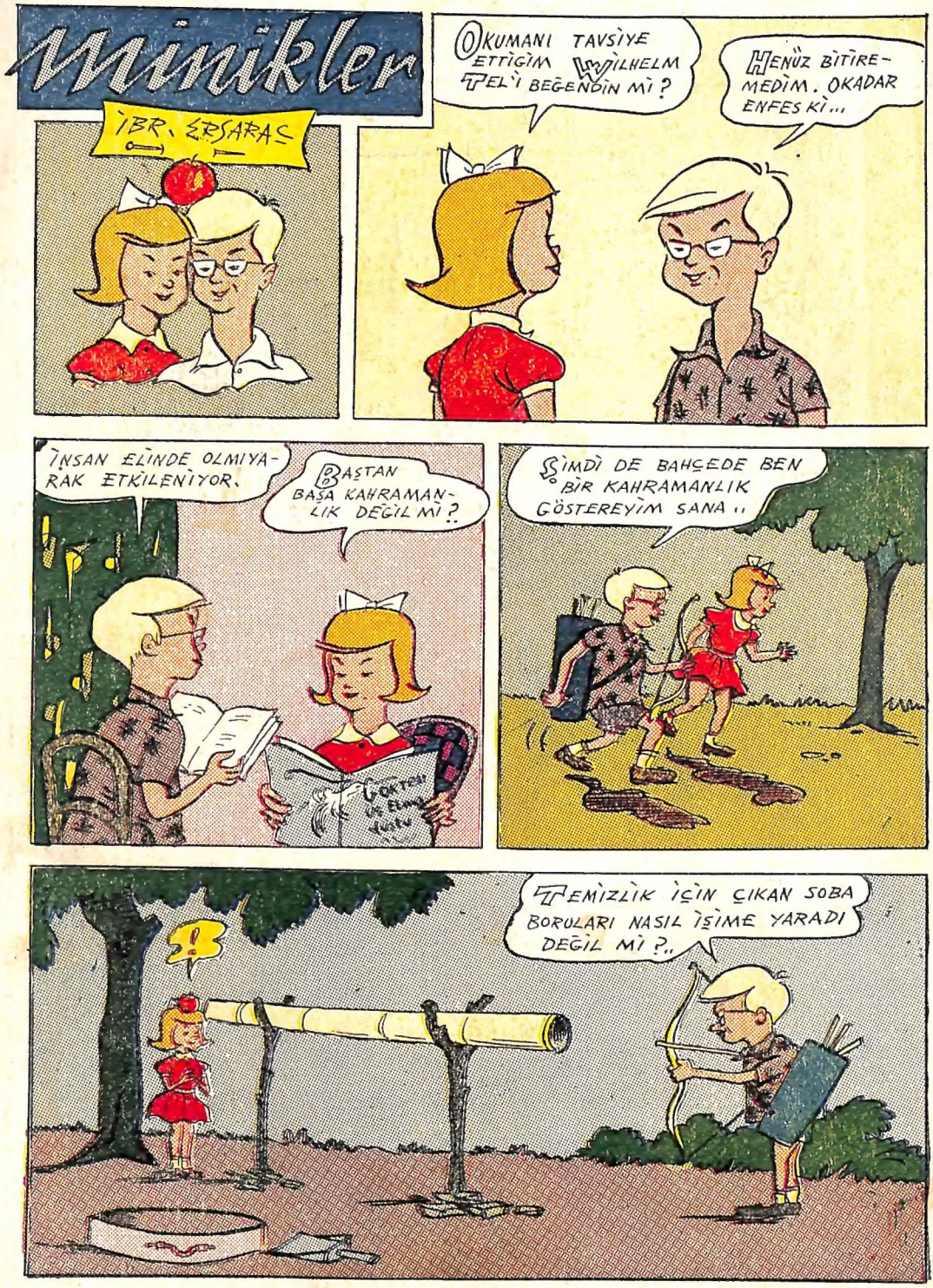

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.